

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Освітня програма	47572 Біологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	091 Біологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	47572
Назва ОП	Біологія
Галузь знань	09 Біологія
Спеціальність	091 Біологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Котюк Людмила Анатоліївна, Волошин Олексій Григорович, Матвієнко Наталія Миколаївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	16.12.2021 р. – 18.12.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://hb.mdpu.org.ua/akredytatsiya-2/samootsinyuvannyaonpbiologiyaostannijvariant/
Програма візиту експертної групи	https://hb.mdpu.org.ua/akredytatsiya-2/programma-vizytu-091/

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма узгоджується з місією та стратегією ЗВО та відповідає критеріям акредитації. Ціль і ПРН ОНП визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, інтересів і пропозицій усіх зацікавлених стейкхолдерів. Освітній процес відбувається у повному обсязі відповідно законодавства про вищу освіту. Врахована можливість формування індивідуальних траєкторій навчання здобувачів освіти, зокрема, через процедури вибору дисциплін. Освітнє середовище та матеріальні ресурси ЗВО забезпечують належний рівень підготовки здобувачів. МДПУ, при підготовці фахівців за ОНП «Біологія», робить акцент науково-практичну складову, поєднуючи навчання і дослідження. Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує повноцінну і достатню підготовку здобувачів. Експертна група дійшла висновку, що ОНП, загалом, відповідає всім критеріям, а МДПУ, здатний забезпечити сталість у реалізації ОНП.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі та унікальність програми полягають у спрямованості на професійній підготовці науковців адаптованих до сучасних умов ринку праці. Заклад послідовно дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП; здобувачі безпосередньо та через органи студентського самоврядування і наукового товариства залучені до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення її якості як партнери; сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОНП та освітньої діяльності за цією програмою. Освітні компоненти орієнтовані на розвиток науково-практичних навичок. Студентоцентрикований підхід реалізований в ОНП шляхом надання можливості вибору форм і методів навчання, вибіркових дисциплін. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання, правила оскарження результатів контрольних заходів є чіткими і зрозумілими. Науково педагогічні працівники демонструють високий рівень наукової та професійної підготовки, викладачі проходять стажування у наукових європейських та світових центрах, публікуються у міжнародних наукових виданнях WoS та Scopus. Схвальним є те, що викладачі самі є активними науковцями практиками, це підсилює саме науково практичне спрямування ОНП. Наявність матеріального стимулювання викладачів і здобувачів сприяє формуванню здорового конкурентного середовища. В університеті наявна потужна нормативно-правової бази щодо врегулювання конфліктних ситуацій, пропагується академічна доброчесність. Запроваджена багаторівнева перевірка дисертаційних робіт та наукових публікацій. Матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення ОНП повністю забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання; освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує повноцінну і достатню підготовку здобувачів. Наукові теми аспірантів виконуються в рамках міжкафедральних тем НДР ЗВО і є дотичними до наукових інтересів керівників. ЗВО організаційно та матеріально забезпечує умови для проведення і апробації результатів наукових досліджень з дотриманням принципів академічної доброчесності. Результати досліджень аспірантів публікуються у наукометричних базах Scopus та Web Of Science. ЗВО постійно працює над забезпеченням умов щодо залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Відмічено незначні недоліки в реалізації освітньої програми та надано рекомендації по їх усуненню. При проведенні експертизи у ЗВО було виявлено недостатню активність роботодавців за даною ОНП, щодо їх участі у раді роботодавців університету. У ЗВО не запроваджена дуальна освіта при реалізації ОНП. Виявлена низька активність здобувачів за даною ОНП щодо участі їх у програмах академічної мобільності. Експертами відмічена відсутність результатів широкого обговорення Проекту ОНП на сайті Університету, що звужує можливості внесення пропозицій іншими зацікавленими сторонами. На веб-сайті МДПУ не оприлюднена інформація щодо списків вступників до аспірантури, рейтингових списків і списку зарахованих осіб. Рекомендації : 1. Процес залучення стейкхолдерів до обговорення ОНП повинен бути систематичним, особливо це стосується роботодавців, гарною практикою було б залучення роботодавців за даною ОНП до ради роботодавців та висвітлення результатів таких обговорень на сайті кафедри чи факультету. 2. Активніше залучати молодих викладачів та аспірантів за даною ОНП до власних курсів щодо підвищення педагогічної майстерності – це можуть бути тренінги щодо розвитку навичок роботи з новітніми інформаційними технологіями, щодо розвитку ораторського мистецтва, щодо стресостійкості та інші. 3. Розглянути можливість впровадження дуальної освіти при реалізації даної ОНП. 4. Закінчити роботу щодо забезпечення вільного доступу людей з особливими потребами до навчальних корпусів та аудиторій. 5. Оприлюднювати на сайті актуальну інформацію стосовно даної ОНП 6. Додати в силабуси та робочі програми власні актуальні наукові публікації. 7. Пропагувати та активніше залучати до програм академічної мобільності здобувачів за даною освітньою програмою

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (PhD) за спеціальністю 091 «Біологія» галузі знань 09 Біологія розроблена Мелітопольським державним педагогічним університетом імені Богдана Хмельницького (далі – Університетом). Її унікальність полягає у спрямуванні на виконання біологічних досліджень, які дозволять вирішити складні наукові проблеми та важливі науково-практичні завдання збереження біорізноманіття в умовах антропогенного впливу, раціонального використання біоресурсів та механізмів адаптації живого до факторів середовища, що є фактором інноваційного розвитку Приазовського регіону України. Мета ОНП – забезпечення підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, які володіють теоретико-методологічними підходами для вирішення складних наукових проблем, здатні розв'язувати комплексні біологічні проблеми у процесі проведення дослідницько-інноваційної діяльності, вміють виконувати прикладні дослідження за біологічним напрямом, інтегрованих до світового науково-інформаційного простору, здатних до здійснення науково-педагогічної діяльності. Цілі ОНП Біологія полягають у підготовці фахівців-біологів шляхом формування вільної самостійної думки, здобутті ними компетентностей, достатніх для виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатніх для виконання оригінальних наукових і науково-практичних досліджень в орнітології, іхтіології, альгології, біохімії. ОНП забезпечує розвиток мовних компетентностей та компетентностей, необхідних для вирішення фундаментальних наукових та науково-практичних проблем сучасної біології, які пов'язані з необхідністю забезпечення здоров'я людини, функціональних зв'язків в угрупованнях рослин і тварин, збереженням біологічного різноманіття, підготовку конкурентоздатних фахівців з біології, викладачів вищої школи, здатних генерувати нові ідеї, обґрунтовувати свою громадську та світоглядну позицію, працювати в команді. Мета та цілі ОНП Біологія відповідають стратегії Університету, яка передбачає розвиток освіти та науки на основі генерування та упровадження фундаментальних наукових досліджень за широким спектром природничих, гуманітарних та інших напрямів науки і техніки (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/Strategiya-rozvitku-2013-2023.pdf>). ОНП Біологія спирається на Статут Університету (<http://mail.izan.kiev.ua/statut.pdf>). Досягнення цілей ОНП забезпечується функціонуванням структурних підрозділів Університету: Науково-дослідного інституту біорізноманіття наземних та водних екосистем, Міжвідомчої лабораторії моніторингу екосистем басейну Азовського моря, навчально-наукового центру «Біорізноманіття», потужним кадровим потенціалом.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

При формулюванні цілей ОНП Біологія враховано інтереси здобувачів вищої освіти, що підтверджено під час дистанційної зустрічі представниками студентського самоврядування та здобувачами. Так, голова голова студентської ради Сухомлинова А. зазначила, що в Університеті введено посаду «студентський гарант», який є посередником між здобувачами та гарантом освітньої програми. Здобувачів та роботодавців запрошують на розширені засідання кафедри, де розглядають питання щодо змін у ОНП, що засвідчено представленими протоколами засідань кафедр та спілкуванням у фокус-групах. Голова наукового товариства Чорна В. зазначила, що представники ради молодих учених вносили свої пропозиції щодо цілей ОНП і ПРН. У протоколі засідання № 14 кафедри екології та зоології від 15.03.2018 р. та відзивах роботодавців, наведених у відповідях на запит ЕГ від 18.12.2021 р., зазначено, що: 1) за пропозицією здобувачів Генцицького М. В., Горбань Д. Д., змінено кількість кредитів за ОК «Філософія сучасного світу», «Функціональна зоологія», «Порівняльна анатомія тварин», що забезпечить здобуття ними компетентностей, достатніх для виконання оригінальних наукових досліджень у галузі зоології та формування системного наукового світогляду; 2) за рекомендацією проф. Пахомова О.Є. (ДНУ імені Олеся Гончара) у 2018 р. змінено тривалість навчального інтенсиву, за рекомендацією проф. Чаплигіної А.Б. (ХНПУ імені Г. Сковороди) уточненні назви ОК «Філософія сучасного світу» та «Іноземна мова у науковому спілкуванні». Д.б.н. Пахомов О.Є. рекомендував до вибіркових компонентів ОНП увести курс «Новітні методи хорології (ареалогії)», що забезпечить опанування здобувачами новітніми біологічними знаннями і технологіями (<https://hb.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Vidguk-Pahomov-O.YE..pdf>). У 2020 році проф. Лисенко В. І. рекомендував розширити перелік вибіркових дисциплін за рахунок курсу «Музейна справа та зоологічні колекції» (<https://hb.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Vidguk-Lysenko-V.I..pdf>), що визначається потребою фахівців, які можуть працювати у природничих музеях. До формулювання цілей та програмних результатів навчання залучали представників біосферного заповідника «Асканія-Нова» (<https://hb.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Vidguk-Gavrylenko.pdf>), Азово-Чорноморської орнітологічної станції (<https://hb.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Vidguk-retsenziya-SHernychko-J.I..pdf>), що також підтверджено Пономаренком О.Л., Демченком В. О., Новіцьким Р. О. під час он-лайн зустрічі з роботодавцями. Отже, здобувачів та роботодавців запрошують на розширені засідання кафедри, де розглядають питання щодо змін у ОНП, що

засвідчено документально (протоколами засідань кафедр і рецензіями на ОНП) та спілкуванням у фокус-групах. ЕГ рекомендує для надання пропозицій та зауважень ОНП створити «Раду роботодавців» та оприлюднювати її роботу на сайті університету або у соціальних мережах.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі ОНП та ПРН «Біологія» обумовлені необхідністю у фахівцях з освітньо-науковим рівнем вищої освіти, які здатні забезпечити реалізацію норм Законів України «Про Червону книгу України», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про мисливське господарство та полювання», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» та «Концепцію збереження біорізноманіття України», а також можуть здійснити опис і оцінку стану фауни, флори та вирішувати завдання збереження біологічного різноманіття. Глобальні кліматичні зміни формують новий контекст проблем адаптогенезу, що має важливе значення для вирішення медико-біологічних та сільськогосподарських проблем регіону. Стратегія розвитку Запорізької області на період до 2027 року передбачає збереження та ефективне використання освітньо-наукового, природно-ресурсного та рекреаційно-туристичного потенціалу регіону для зростання якості життя мешканців. Розробка управлінських та економічних програм, їх експертиза та громадське обговорення на рівні Приазовського регіону у цілому або на рівні органів місцевого самоврядування потребує фахівців, які здатні знаходити оптимальні науково обґрунтовані рішення біологічних та соціально-економічних завдань. Отже, цілі та програмні результати навчання ОНП реалізуються з урахуванням потреб ринку, що засвідчено під час спілкування стейкхолдерами у фокус-групах. При формуванні цілей та ПРН ОНП «Біологія» враховано документи міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, Римський клуб) щодо трансформації та реформування вищої освіти в умовах суспільства знань: історію, ідею та місію європейських університетів; основні типи та моделі університетів освіти; основні принципи формування та функціонування ЄПВО. Використано також досвід аналогічних ОНП в Україні, зокрема Київського національного університету імені Тараса Шевченка (http://asp.univ.kiev.ua/doc/ONP_PHD/091.pdf) (введено Академічне письмо англійською мовою); Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка (http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/PhD/091_Biology_2020.pdf) (додано можливість вибору дисципліни з іншого рівня ОП 101 Екологія або іншої ОП, додано ретельний опис наукової складової ОНП); Національного університету біоресурсів і природокористування (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u136/biohimiya-2.profil_osvitnoyi_naukovoyi_programi_aspirantura-2020r_biologiya-16_07-2020-na_veb-.pdf). Із закордонних освітніх програм використано програму Marine Biology and Ecology університету в Майямі (США) (<https://bulletin.miami.edu/graduate-academic-programs/marine-atmospheric-science/marine-biology-ecology/marine-biology-ecology-phd/>) (уточнені програмні результати навчання) та програму Інституту Морських наук Близькосхідного університету (Туреччина) (<http://ims.metu.edu.tr/graduate-programs>), про що свідчать відомості, представлені у звіті про самооцінювання та відповіді на запит ЕГ(питання 1).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Наразі стандарт вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 091 Біологія відсутній. Програмні результати навчання та компетентності ОНП відповідають дескрипторам восьмого рівня НРК у редакції, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 1341 від 23.11.2011 зі змінами від 25.06.2020 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>), і співпадають із дескрипторами знань, умінь, навичок, комунікації, відповідальності та автономії. Зокрема, спеціалізованими вміннями і навичкам, зазначеним в НРК, відповідають ПРН 01, ПРН 03–05; комунікаціям – ПРН 06, ПРН 09–10, відповідальності і автономії – ПРН 02, ПРН 07–08.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОНП 091 Біологія узгоджуються з місією та Статутом Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. До процесу створення і реалізації ОНП залучено провідних докторів наук (проф. Солоненка А. М., проф. Мальцеву І. А., проф. Кошелева О.І., проф. Чернічка Й.І., проф. Данченко О.О., проф. Кучменко О.Б., проф. Жукова О. В.), а також широке коло стейкхолдерів. ОНП розроблена та постійно оновлюється завдяки постійній співпраці з виробничниками та академічною спільнотою – науковцями установ Національної та галузевих академій наук України, науковцями інших закладів вищої освіти України. Унікальність ОНП полягає у тому, що вона спрямована на виконання біологічних досліджень у галузях орнітології, іхтіології, альгології, морфології та біохімії тваринного організму, популяційної біології, що дозволяє вирішити складні наукові проблеми та актуальні науково-практичні завдання збереження біорізноманіття, раціонального використання біологічних

ресурсів та механізмів адаптації живого до факторів середовища в умовах Приазовського регіону України. Цілі ОНП та ПРН визначено із врахуванням потреб стейкхолдерів, враховують тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, що забезпечить підготовку фахівців для природоохоронних закладів, НДІ, ВНЗ та науково-виробничих компаній Мелітопольського регіону. Формування ПРН, передбачених ОНП, здійснено з урахуванням досвіду провідних вітчизняних та зарубіжних навчальних закладів. З метою формування ПРН враховано досвід провідних вітчизняних та зарубіжних навчальних закладів (програма Marine Biology and Ecology університету в Майямі (США), програма Інституту Морських наук Близькосхідного університету (Туреччина)). Стандарт вищої освіти для ОНП Біологія на даний час відсутній. Програмні результати навчання та компетентності ОНП відповідають дескрипторам восьмого рівня НРК і співпадають із дескрипторами знань, умінь, навичок, комунікації, відповідальності та автономії. Зокрема, відповідальності і автономії відповідає ПРН 07, важливість якого полягає у розробці та реалізації інноваційних проєктів, розв'язанні важливих теоретичних та практичних проблем у галузі біології з урахуванням соціальних, екологічних та економічних аспектів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

ЕГ для надання пропозицій та зауважень до ОНП рекомендує створити «Раду роботодавців» та оприлюднювати роботу ради на сайті університету та у соціальних мережах.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ЕГ вважає, що ОНП відповідає Критерію 1: цілі ОП відповідають місії та стратегії університету та враховують позиції стейкхолдерів, тенденції розвитку спеціальності, галузевий та регіональний контекст, досвід аналогічних програм. Унікальність ОНП Біологія в Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького полягає у спрямованні на виконання біологічних досліджень у галузях орнітології, іхтіології, альгології, морфології та біохімії тваринного організму, популяційної біології, що дозволяє вирішити складні наукові проблеми та актуальні науково-практичні завдання збереження біорізноманіття, раціонального використання біологічних ресурсів та механізмів адаптації живого до факторів середовища в умовах Приазовського регіону України. Зважаючи на аналіз підтверджуючих фактів наданої інформації, недоліки є несуттєвими і можуть бути усунені за короткий період, тому встановлено відповідність ОНП Критерію 1 рівню «В».

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг ОНП складає 50 кредитів ЄКТС (з урахуванням наукової складової – 240), у тому числі обов'язкові 34, а вибіркові – 16 кредитів (32 %) (<https://drive.google.com/drive/folders/105ZS1a6bNC48QtTV3CXzpZBpApzfidUx>). Аналіз навчального плану (<https://drive.google.com/drive/folders/1L5HfBYEZiiOJsP9zFqtRMomvIwvrV5Ds>), інтерв'ювання гаранта ОНП свідчить, що обсяг ОК, спрямованих на формування мовних компетентностей складає 6 кредитів (ОК 2 Іноземна мова у науковому спілкуванні); набуття загальнонаукових (філософських) компетентностей складає 6 кредитів (ОК-01 Філософія сучасного світу); набуття універсальних навичок дослідника – 6 кредитів (ОК-03 Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проєкту (3 кредити), ОК-4 Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в науковій, науково-педагогічній та професійній діяльності (за фаховим спрямуванням) – 3 кредити). Цикл професійної наукової підготовки включає 3 освітніх компоненти (12 кредитів): ОК-5 Концепції системної біології (4 кредити), ОК-6 Аналіз даних та моделювання в біології (4 кредити), ОК-7 Методологія біології (4 кредити). Аналіз звіту самооцінювання, ОНП Біологія та повідомлення гаранта й учасників освітнього процесу свідчать, що ОК професійної підготовки спрямовані на здобуття поглиблених знань і формування професійних навичок біолога щодо дослідження структури, функцій і процесів життєдіяльності біологічних систем різного рівня організації, закономірностей протікання онто- та філогенезу та суцесійної динаміки; біорізноманіття та еволюцію живих систем, їх взаємодії з навколишнім середовищем, адаптації до умов існування; значення живих істот у біосфері, народному господарстві, охороні здоров'я. У ОНП включено педагогічну складову (6 кредитів), яка передбачає вивчення ОК-8 Інноваційні педагогічні технології у вищій освіті (3 кредити) та ОК-09 Виробнича (педагогічна) практика (3 кредити). Вибіркова частина ОНП складається з 11 ВК по 4 кредити кожен, з яких здобувач ВО обирає 4 компоненти, які складають 16 кредитів. До переліку ВК включено: ВК-10 Дисципліна з іншого рівня ОП 91 Біологія або іншої ОП та ВК-11 Дисципліна в іншому закладі вищої освіти за умов реалізації студентом права на академічну мобільність. Інформацію про вибіркові компоненти представлено у вигляді каталогу на сайті

університету (<https://aspirant.mdpu.org.ua/>; <https://dfn.mdpu.org.ua/course/index.php?categoryid=3831>). Позитивним є збільшення кількості дисциплін вільного вибору здобувача в ОНП 2021 року. Для ОНП виконуються вимоги стосовно частки вибіркового дисциплін не менше 25% від загальної кількості кредитів освітньої компоненти. Отже, ЕГ дійшла висновку, що в цілому обсяг ОНП та її окремих ОК сприяє досягненню поставлених цілей та визначених програмних результатів навчання.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Навчальний план до ОНП включає обов'язкові компоненти (Цикл нормативної частини ОНП – 34 кредити, в тому числі Цикл професійної наукової підготовки – 12 кредитів) і вибіркові компоненти (Цикл дисциплін вільного вибору аспіранта – 16 кредитів) (<https://drive.google.com/drive/folders/1L5HfBYEZiiOJsP9zFqtRMomvLwvrV5Ds>). Навчальний план має логічну структуру, яка представляє взаємопов'язані між собою ОК. Разом з тим ЕГ відзначає деякі технічні помилки у ОНП та НП. Так, у ОНП 2021 р. (ст. 13) вказано 12 вибіркового компонентів, хоча у таблиці їх кількість 11 (двічі повторюються ВК 09 – Практичні аспекти орнітології, ВК 09 – Просторовий аналіз та моделювання екосистем), у Структурно-логічній схемі цієї ж ОНП (ст. 14) представлено 11 ВК, а у навчальному плані 2021 р. – 10 ВК (відсутні ВК із іншого рівня ОП та дисципліна в іншому закладі ВО за умов реалізації здобувачем права на академічну мобільність). Упродовж роботи з фокус-групами гарант ОНП та здобувачі ВО підтвердили, що відповідно до навчального плану теоретичне навчання відбувається впродовж 1 – 3-о років здобуття освіти. Під час 1-о року навчання здобувачів передбачено вивчення обов'язкових компонентів ОП – ОК 01-03, ОК 05, які забезпечують формування методологічних знань, умінь і навичок, необхідних для подальшої професійної, наукової та практичної діяльності; 2-о – обов'язкових та вибіркового ОК 04, ОК 06, ОК 08, ВК 01-ВК 06; 3-о – ОК 07, ВК 07– ВК 10, що забезпечує здатність до саморозвитку та самовдосконалення здобувачів ВО з урахуванням наукової тематики дисертаційної роботи. Навчальним планом до ОНП, яка акредитується, передбачено виконання науково-дослідної роботи упродовж чотирьох років навчання, проходження виробничої (педагогічної) практики на третій рік навчання (<https://drive.google.com/file/d/1zq1qZrJt3ASI5F1shNUIG9SobN6jwbtV/view>), проведення внутрішньої експертизи та захист дисертації – по завершенню четвертого року навчання. За результатами аналізу звіту про самооцінювання, ОНП і НП, онлайн-обговорення з фокус-групами ЕГ вважає, що в цілому зміст ОНП має логічну, взаємопов'язану структуру, забезпечує теоретичну та практичну підготовку науковця-біолога та дозволяє досягти визначених цілей та ПРН, але потребує усунення технічних помилок.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Теоретичний зміст освітніх компонентів, об'єкти, методи вивчення, технології освітньої та наукової складових ОНП «Біологія» відповідають предметній області заявленої спеціальності, а саме ОНП спрямована на дослідження структури, функцій і процесів життєдіяльності біологічних систем різного рівня організації, закономірностей протікання онто- та філогенезу і суцесійної динаміки; біорізноманіття та еволюцію живих систем, їх взаємодії з навколишнім середовищем, адаптації до умов існування; значення живих істот у біосфері, народному господарстві, охороні здоров'я. ОНП наповнена відповідними освітніми компонентами за рахунок викладання курсів: Методологія біології, Аналіз даних та моделювання в біології, Концепції системної біології, Музейна справа і біологічні колекції, Біохімія тварин, Новітні методи хорології (ареології), Регуляція механізму в клітині, Практичні аспекти орнітології, Хімія біологічно активних сполук, що встановлено під час аналізу ОНП, НП, анотацій навчальних дисциплін (<https://drive.google.com/file/d/19Y8c-AxwZjNSeNscueuYSs5FrR4Nl2Zk/view>), робочих програм, тематики дисертаційних досліджень здобувачів (https://docs.google.com/document/d/1yIDwaNFgCidNeQyM-XQ9_hC6MIPeZo4/edit), індивідуальних планів здобувачів ВО (представлено у відповідях на запити ЕГ). Програма спрямована на формування у здобувача компетентностей здатності розв'язувати комплексні завдання в галузі біології у процесі проведення дослідницько-іноваційної діяльності, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати якого інтегруються у світовий науковий простір та розуміння того, що наукові дослідження в тематичних галузях впливають на вирішення поточних проблем людини та суспільства, що підтверджено першим проректором університету Мальцевою І.А., гарантом ОНП Жуковим О.В., завідувачем відділу аспірантури та докторантури Долинною О.М. і учасниками освітнього процесу під час роботи з фокус-групами. ЕГ дійшла висновку, що зміст освітньої та наукової складових ОНП відповідає предметній області Біологія. ЕГ рекомендує на сайті Університету окремо представити силябуси та робочі програми освітніх компонентів за ОНП «Біологія» у рубриці «Аспірантура та докторантура». Наразі ця інформація знаходиться на сторінках кафедр, де робочі програми і силябуси для різних освітніх рівнів розміщені хаотично, або на платформі дистанційного навчання, до якої не всі зацікавлені (наприклад, абітурієнти) мають вільний доступ.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Здобувачі ВО спільно із науковими керівниками формують тему дисертаційного дослідження, над якою в подальшому працюватимуть. При цьому враховують базову освіту та коло наукових інтересів здобувачів, а також дотичність тематики до наукових напрацювань наукового керівника, що було підтверджено гарантом, науковими керівниками та здобувачами під час он-лайн зустрічі. Згідно з обраною темою здобувачі самостійно планують перелік освітніх компонентів – як в межах університету, так і з використанням інструментів академічної мобільності і дистанційного навчання (https://drive.google.com/file/d/1_9W8fsDFFToadH9J73Gup8Ki2hflh_P_/view). За ОНП, що акредитується, обсяг вибіркової частини НП становить 16 кредитів ЄКТС (4 кредити ЄКТС, 3 год. на тиждень або ж 8 кредитів ЄКТС), що складає 32 % від загального навантаження, що є достатнім за кількістю. Здобувачі обирають чотири дисципліни, які б вони хотіли прослухати під час навчання, із циклу дисциплін вільного вибору здобувача. Ця інформація представлена в затвердженій ОНП (<https://aspirant.mdpu.org.ua/>) та підтверджена завідувачем відділу аспірантури та докторантури, гарантом ОНП, учасниками освітнього процесу під час он-лайн зустрічей фокус-груп. Вільний вибір здобувачем ОК регламентується: Положенням про організацію освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1Wm2ICDRpQcBV_Se3RdnUAXRzn-s-ASHG/view Інд), Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://drive.google.com/file/d/1EOtAAFbsdt-lmMRmZRW58d8fTzjVEP1v/view>), Положенням про вільний вибір освітніх компонентів» (<https://drive.google.com/file/d/1GvzIDZoQxp6lvz3KpkZA43DfRbmtu51/view>). ВК 01, ВК 04 та ВК 07 дають додаткову можливість здобувачам забезпечити формування компетентностей: ЗК 02, 06, 08, ФК 02, 07 та ПРН 03, 06; ВК 02,03,05,06,08,09 відповідно – ЗК 01,05, ФК 01, 04, 05 та ПРН 04,05,07. Для формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти, усунення будь яких обмежень у виборі освітніх компонентів в університеті діє Каталог вибіркового освітніх компонентів (<https://aspirant.mdpu.org.ua/>, <https://dfn.mdpu.org.ua/course/index.php?categoryid=3828>). Каталог містить: освітні компоненти, пропонувані всіма освітніми програмами, які діють в університеті, а також дисципліни, практики, сертифікаційні освітні програми, програми major, minor та ін. Додаткові можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії додає вільний доступ до всіх інформаційних і науково-технічних ресурсів Інституту (<https://aspirant.mdpu.org.ua/>, <https://mdpu.org.ua/universitet/struktura-universitetu/tsentr-distantsijnogo-navchannya/>); доступність всієї необхідної інформації щодо навчання в аспірантурі на сайті університету. Здобувачі продемонстрували задоволеність можливістю побудови ІОТ під час спілкування у фокус-групах. На думку ЕГ, структура ОНП Біологія, що реалізується в Інституті, забезпечує можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Освітньо-наукова програма та навчальний план «Біологія» передбачає здійснення практичної підготовки здобувачів з викладацької та професійної діяльності. Основним принципом підготовки здобувачів рівня вищої освіти «доктор філософії» у галузі біології є навчання через дослідження, тому компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності здобуваються під час оволодіння змістом навчальних дисциплін, виконання виробничої (педагогічної) практики та виконання особистої науково-дослідної роботи. Освітні компоненти ОНП враховують наукові інтересів здобувачів. Першим проректором університету під час он-лайн зустрічі, зазначено, що 50% викладачів, які забезпечують викладання ОК на програмі, – доктори наук, які мають значну кількість напрацювань у певних галузях біології, високий індекс цитування та значну кількість публікацій у міжнародних наукометричних базах і здатні до якісної підтримки наукової роботи здобувачів. Здобувачі мають можливість отримувати консультації як від науковців з інших установ, так і від практиків. Виробнича (педагогічна) практика здобувачів проходить на базі університету або інших установ (Дніпровський аграрно-економічний університет, Інститут морської біології НАН України, Дніпровська екологічна інспекція, Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник, Природний заповідник «Дніпровсько-Орільський»), де в подальшому випускники ОНП виконують спільні проекти і можуть бути працевлаштовані, що засвідчено під час спілкування з роботодавцями та здобувачами у фокус-групах. Основними нормативними документами, які визначають програми практик є Положення про виробничу (педагогічну) практику здобувачів третього рівня вищої освіти (<https://drive.google.com/file/d/1zq1qZrJt3AS15F1shNUIG9SobN6jwbTV/view>). Практична підготовка, передбачена ОНП, має особливо важливе значення для формування програмних результатів ПРо1, ПРо6, ПРо10. ОК 4, ОК 3 та ОК 6 розглядають основи наукового методу пізнання і застосування статистичних досліджень в біології, навчають складати наукові обґрунтування, рекомендації щодо використання і охорони флори й фауни з дотриманням вимог національного та міжнародного законодавства, оцінювати вплив господарської діяльності на екосистеми. ОК 8 забезпечує опанування сучасними навиками педагогічних методів та технологій. Практична підготовка здобувачів ВО передбачає апробацію результатів наукових досліджень – участь в наукових конференціях, круглих столах, семінарах. Невід'ємною складовою ОНП є проведення власного наукового дослідження та підготовка та публікація наукових статей. Здобувачі освіти підтвердили важливість компетентностей, отриманих під час занять, для подальшої професійної діяльності здобувачів ВО. Отже, аналіз нормативних матеріалів, інтерв'ювання гаранта, здобувачів, учасників освітнього процесу свідчить, що ОНП «Біологія» і НП передбачають практичну підготовку здобувачів, що забезпечує здобуття професійних компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Упродовж усього періоду навчання у здобувачів ОНП формуються та розвиваються навички Soft skills, такі як комунікації, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, лідерство, комунікабельність, робота у команді, вміння запобігати конфліктам, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, управляти своїм часом, здатність працювати автономно. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення формується як результат особистого вибору та особистої відповідальності за результати своєї праці. Здобувачі вільні у своєму виборі теми дослідження, керівника та особистої траєкторії навчання. Виконання наукового дослідження пов'язане з польовими роботами, де формуються навички роботи у команді, тайм-менеджмент, здатність брати на себе відповідальність за прийняті рішення, швидко приймати рішення в ситуації невизначеності умов. Навички доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, результати власних наукових досліджень, обґрунтування і висновки як в усній так і письмовій формі для різної аудиторії, як на національному так і на міжнародному рівні формуються як результат участі здобувачів у конференціях та у колективних проєктах, а також набувається в результаті оволодіння такими ОК, як «Іноземна мова у науковому спілкуванні», «Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проєкту» та «Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в науковій, науково-педагогічній та професійній діяльності (за фаховим спрямуванням)», а також ВК «Психологія розвитку особистості». Під час он-лайн спілкування на відкритій зустрічі випускниця Горбань Д. зазначила, що упродовж навчання мала змогу працювати у малих і великих групах, що забезпечило отримання навичок лідерства. Здобувач Геноцький М. відзначив важливість спілкування з науковим керівником та отримання навичок організації свого робочого часу, а Яковійчук О. – навичок презентації наукової роботи, оформлення результатів дослідження як під час навчального курсу, так і при спілкуванні з НПП. Рада молодих вчених та наукове товариство, до яких долучені здобувачі, бере активну участь в заходах з пропагування охорони навколишнього середовища, рослинного і тваринного світу зокрема, Днях науки, Днях охорони довкілля тощо, про свідчать матеріали сайту Університету та інформація, отримана при спілкуванні у фокус-групах. Щорічні наукові конференції молодих вчених університету (<https://aspirant.mdpu.org.ua/2021/11/16/>, <https://aspirant.mdpu.org.ua/2021/11/04/>), участь у стипендіальних, конкурсних та грантових програмах дають змогу здобувачам розвивати комунікабельність, працювати в команді, здійснювати попередню апробацію результатів досліджень, публічно виступати з доповідями (<https://aspirant.mdpu.org.ua/2021/11/04/2->).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за рівнем підготовки «доктор філософії» спеціальності 91 Біологія відсутній. Зміст ОНП Біологія сформовано відповідно до Закону України "Про освіту" від 01.07.2014 р. №1556-VII, Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-p#Text>), Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. № 1187 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p#Text>), Національної рамки кваліфікацій згідно Постанови КМУ від 23 листопада 2011р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікації» (зі змінами від 25.06.2020р.). Зміст ОНП відповідає професійному стандарту на групу професій «Викладач закладів вищої освіти» (затверджено наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 №610) та забезпечує формування у здобувачів вищої освіти громадянських, професійних і світоглядних компетентностей (ЗК 1-12), зазначених у стандарті.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Стандарт вищої освіти відсутній і для підготовки здобувачів вищої освіти третього рівня обсяг ОНП Біологія становить 50 кредитів ЄКТС (34 кредити, або 68 % – обов'язкові компоненти освітньої програми, 16 кредитів, або 32 %, – вибіркові компоненти освітньої програми), що відповідає вимогам ЗУ про вищу освіту (ст. 5, п. 6). Мінімальний обсяг годин з однієї навчальної дисципліни становить 3 кредити ЄКТС (90 годин). Робочий навчальний план складається відділом аспірантури та докторантури на основі навчального плану спеціальності з урахуванням результатів запису здобувачів на вибіркові навчальні дисципліни на поточний навчальний рік і визначає конкретні форми та обсяг проведення навчальних занять, форми та засоби контролю та атестації. На самостійну роботу виноситься 2/3 годин освітнього компоненту, тижневе навантаження упродовж 1–3-го років навчання становить від 20 до 26 годин за семестр. Під час інтерв'ювання здобувачі повідомили, що їх задовольняє такий розподіл годин аудиторних занять та самостійної підготовки. Отже, встановлено, що обсяг ОНП та освітніх компонент, тижневе навантаження реально відображає фактичне навантаження аспірантів, що сприяє досягненню ними заявлених програмних результатів навчання

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти за ОНП Біологія, яка акредитується, не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг та зміст ОНП має логічну, взаємопов'язану структуру, забезпечує теоретичну та практичну підготовку науковця-біолога та дозволяє досягти визначених цілей та ПРН. ОНП орієнтована на формування у здобувача компетентностей, необхідних для проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень та здобуття нових знань у галузі орнітології, іхтіології, альгології, екології, хорології, що знаходять теоретичне й практичне застосування, сприятимуть збільшенню знань про тваринний і рослинний світ, підвищенню якості та безпечності життя і поліпшенню стану навколишнього середовища Приазовського регіону. Структура ОНП Біологія, яка реалізується в університеті, забезпечує можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії, яка визначається згідно наукових інтересів здобувача. Згідно з обраною темою здобувачі самостійно планують перелік навчальних курсів – як в межах університету, так і з використанням інструментів академічної мобільності. ОНП «Біологія» і НП передбачають практичну підготовку здобувачів, що забезпечує здобуття професійних компетентностей, необхідних для подальшої професійної (виробничої) діяльності. Щорічні наукові конференції молодих вчених університету, участь у стипендіальних, конкурсних та грантових програмах дають змогу здобувачам розвивати комунікабельність, працювати в команді, здійснювати попередню апробацію результатів досліджень, публічно виступати з доповідями.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

У Профіль ОНП Біологія (2021) наявні технічні помилки щодо кількості кредитів освітньої складової, є розбіжність у кількості вибірових компонентів у «Переліку компонентів ОНП» та структурно-логічній схемі.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

В цілому обсяг ОНП та її окремих ОК сприяють досягненню поставлених цілей та визначених програмних результатів навчання, відповідають визначеній спеціальності, сприяють формуванню індивідуальної освітньої траєкторії, ґрунтовній практичній підготовці здобувачів ВО. ЕГ вважає, що загалом технічні помилки, виявлені під час аналізу ОНП «Біологія», несуттєві, не впливають на якість підготовки здобувачів, їх можна усунути в короткий термін, тому ОНП та освітня діяльність за програмою відповідає рівню В за цим критерієм.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Інформація про вступ на навчання представлена в оприлюднених документах, розміщених на офіційному веб-сайті Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (далі МДПУ), а саме Правила прийому на навчання до аспірантури за 2019 та 2021 роки оприлюднено на (<https://drive.google.com/file/d/1vn1BndfOFriqKTvjh4FpOXMcrGKlkn/view>), <https://drive.google.com/file/d/1hv5NBDrmjJQwI-wADYtdlwmkIDTfP3b2/view>) та Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://drive.google.com/file/d/1EOtAAFbsdt-lmMRmZRW58d8fTzjVEP1v/view>). Ліцензований обсяг для здобуття вищої освіти ОНП «Біологія» – 15 аспірантів. Правила прийому визначають порядок прийому, перелік документів, терміни вступних іспитів, конкурсного відбору і зарахування до аспірантури, механізм формування конкурсної оцінки та порядок нарахування додаткових балів за навчальні/наукові досягнення. Визначено процедуру організацій і проведення конкурсного відбору. В цілому правила прийому є чіткими та зрозумілими і не містять дискримінаційних положень. ЕГ проведено аналіз участі вступників у конкурсному відборі на ОНП із спеціальності «Біологія». За 2016 -2021 роки серед вступників були магістри з напрямку підготовки «Середня освіта. Біологія та здоров'я людини» Моложон К.О. (2021), Горбань Д.Д. (2016), та Тутова Г.Ф. (2021), спеціальності «Біологія» Подпрятков О.О. (2021) та інші. З інших спеціальностей на ОНП вступали зі спеціальностей «Екологія» Генцицький М.В. (2017), «Біотехнологія» Долинний В.В. (2018),

«Стоматологія» Будакова В.С. (2019) У фокус групах з аспірантами було підтверджено зрозумілість і доступність правил прийому на ОНП, процедура вступу здійснювалася на конкурсній основі відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (<https://drive.google.com/file/d/1vn1BndfOFriqKTtjvh4FpOXMergKlknv/view>). На веб-сайті не оприлюднена інформація щодо списків вступників до аспірантури, рейтингових списків і списку зарахованих осіб.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Відповідно до Правил прийому на ОНП може здійснюватися вступ на основі ОС магістр та ОКР спеціаліста. На веб-сайті оприлюднено програму фахового вступного випробування 2021р. (<https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1K5U3MrPnJFanFLRUIU8klMJwx99UDoGB>). Вступні випробування проводяться екзаменаційною комісією в усній формі. Особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) призначається додаткове вступне фахове випробування. Результати випробування за кожним питанням оцінюються за 100-бальною шкалою (від 100 до 200 балів), оформлюються протоколом і зберігаються в особовій справі вступника. Критерії оцінювання знань та шкала оцінювання представлені в програмі вступного іспиту до аспірантури. Положення про приймальну комісію МДПУ містить інформацію про порядок роботи фахових атестаційних та апеляційних комісій (<https://drive.google.com/file/d/104AnO-mHXLkzwI9j3Wgv8giEPjwb-zau/view>). Положення про апеляційну комісію визначає порядок організації, діяльності та основні функції апеляційної комісії для розгляду апеляційних заяв вступників <https://drive.google.com/file/d/1NYsy39PxOjdQNM19YLPg9VABJ2phGBqf/view> Особливості ОНП «Біологія» враховуються через особливості програми фахового вступного іспиту, а також через презентацію дослідницької пропозиції здобувачем, що підтверджено у фокус-групах. . ЕГ проаналізовано відповідність рівневі результатів навчання початкових (вхідних) компетентностей у програмах вступних випробувань та підтверджено, що програми містять перелік питань з курсів нормативного циклу при підготовці ОР бакалавр і магістр за спеціальністю «Біологія», що відображають сформованість професійних компетентностей і результатів навчання вступника. ЕК ознайомила з програмою презентації дослідницької пропозиції (співбесіди) для вступників з інших спеціальностей/з інших ЗВО для вступу на освітньо-наукову програму «Біологія» та вимогами до них. Позитивною практикою вважається наявність наукових публікацій вступників на ОНП та їх якість.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В МДПУ розроблено та впроваджено процедури визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО і висвітлено в ряді положень: Порядку реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1_9W8fsDFFToadH9J73Gup8Ki2hflh_P_/view); Положення про визнання іноземних документів про освіту (https://drive.google.com/file/d/1Hn_clvdLbXvob5nlkto8K1MYu937iM79/view); Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1_9W8fsDFFToadH9J73Gup8Ki2hflh_P_/view); Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти (https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-NoQ6oDqWdw9We1_uV4/view) Визнання результатів навчання за програмами академічної мобільності здійснюється на основі системи оцінювання навчальних досягнень ЄКТС, а перезарахування кредитів та результатів навчання - на основі: договору про навчання / практику / стажування, академічної довідки, сертифікату про практику / стажування та звіту встановленого зразка. Визнання результатів навчання у неформальній освіті поширюються лише на обов'язкові дисципліни ОНП в обсязі не більше 10 % від загального обсягу ОНП «Біологія». Процедура визнання результатів у неформальній освіті визначена відповідним положенням. Аналіз наданих матеріалів і звіт здобувача за результатами його навчання заслуховує фахова комісія і приймає рішення про визнання або невизнання результатів та їх перезарахування. Рішення оформлюється протоколом з висновком декана, проєктора, завідувача аспірантурою та докторантурою. Практика застосування вказаних правил щодо визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО відсутня

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Положенням «Про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в МДПУ» (https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-NoQ6oDqWdw9We1_uV4/view) визначено покрокова інструкція, порядок і процедуру визнання результатів навчання отриманих у неформальній та інформальній освіті. Процедура валідації відбувається у формі заявленого до визнання результату навчання (тести, письмова робота, колоквиум, творче завдання, демонстрація досвіду у певному виді діяльності тощо) і відповідає критеріям, за якими оцінюються аналогічні до заявлених програмні результати навчання зазначені в ОНП. У разі негативного висновку комісії здобувач має право звернутися із заявою про апеляцію до ректора, з подальшим створенням апеляційної комісії і

прийняттям обґрунтованого рішення. На ОНП «Біологія» за третім (освітньо-науковим) рівнем 2020 році було застосовано процедуру визнання результатів навчання, отриманих в процесі неформальної освіти аспірантом В. Долинним, а саме, зарахування 30 год з навчальної дисципліни «Виробнича (педагогічна) практика» за участь в міжнародному навчальному вебінарі «The remote and mixed forms of studying for the masters and postgraduate students», що зафіксовано в індивідуальному навчальному плані аспіранта та протоколі фахової комісії зі спеціальності 091 Біологія для визнання результатів неформальної освіти. Представлено протокол фахової комісії для визнання результатів неформальної освіти. Розроблена та реалізується процедура визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті для здобувачів вищої освіти, водночас, відсутня подібна процедура для НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У контексті відповідності критерію 3 за ОНП «Біологія» сильними сторонами є її особливості, що полягають у вирішенні складних наукових проблем та актуальних завдань щодо збереження біологічного різноманіття в аспекті інноваційного розвитку Приазовського регіону України. В МДПУ розроблені зрозумілі та чіткі процедури вступу, визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

На веб-сайті МДПУ не оприлюднена інформація щодо списків вступників до аспірантури, рейтингових списків і списку зарахованих осіб. Рекомендуємо запровадити практику оприлюднення інформації для громадськості щодо учасників вступу, рейтингових списків вступників і списку зарахованих осіб відповідно до Правил прийому до аспірантури, а саме в частині забезпечення відкритості та прозорості при проведенні прийому.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Аналіз слабких сторін, а саме відсутність на веб-сайті МДПУ інформації щодо списків вступників до аспірантури, рейтингових списків і списку зарахованих осіб ЕГ визначено, як несуттєвий недолік, оскільки може бути виправлений за короткий термін та не носить фундаментального характеру. Відповідно до ЗУ «Про вищу освіту» обсяг та порядок оприлюднення інформації про хід і результати прийому до закладів вищої освіти визначаються Умовами прийому на навчання. Освітня діяльність за ОНП «Біологія» відповідає рівню В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання і викладання, що обрані ЗВО сприяють досягненню заявлених в ОП цілей та результатів навчання. Експертною групою встановлено, що вивчення освітніх компонентів здійснюється із застосуванням різних методів, які передбачені Положенням про організацію освітнього процесу, опублікованого на сайті ЗВО (http://znau.edu.ua/images/public_document/2019/Положення%20про%20організацію%20освітнього%20процесу%20у%20ЖНАЕУ.pdf). В відомостях про самооцінювання достатньо повно обґрунтовано відповідність методів навчання і викладання програмним результатам навчання. В ОП застосовуються традиційні (словесні, практичні, наочні) й інноваційні методи і прийоми, такі як: лекції-візуалізації, практичні заняття (кейси, вправи, графічні, метод проектування та інші) з використанням мультимедійного обладнання; відео-методи у поєднанні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані) за допомогою університетського Центру освітніх дистанційних технологій (<http://www.dfn.mdpu.org.ua/>), з використанням платформ Zoom та Moodle). Використовуються кращі практики викладання викладачами, які мають значний практичний досвід та підвищили кваліфікацію за кордоном. Важливим принципом є навчання через дослідження. Здобувачі вищої освіти мають можливість вибрати напрям і тематику наукових досліджень. Самостійне опанування інформації здобувачами відбувається завдяки: участі у наукових конференціях, написанню проєктів, узагальненню результатів наукового дослідження у статтях. Практикується самостійна підготовка у

бібліотечних фондах, проектна робота, індивідуальні консультації, практика викладання у ЗВО. Використання різноманітних методів навчання сприяє досягненню програмних результатів.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація про зміст, програмні результати навчання, порядок і критерії оцінювання представлена у силабусах дисциплін та надається здобувачам ВО лектором на початку навчального семестру на першому занятті. Майбутні здобувачі мають змогу ознайомитися з інформацією щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання за ОНП перед вступом на програму. Інформація розміщена на сторінці випускової кафедри хіміко-біологічного факультету (<https://hb.mdpu.org.ua/robochi-programy-dystsyplin-2/>). На кафедрі й у відділі докторантури та аспірантури в паперовому та електронному вигляді наявні силабуси, анотації робочих програм, начальний план, графік навчального процесу, строки проведення атестації. Форми контрольних заходів з навчальних дисциплін представлено в ОНП, навчальному плані, силабусах і регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу», (https://drive.google.com/file/d/1Wm2ICDRpQcBV_Se3RdnUAXRzn-s-ASHG/view) та «Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkVl-LNTIjWRX/view>). Силабус ОК включає перелік компетентностей, ПРН, політику, структуру, методи та форми контролю. Для оцінювання рівня знань здобувача у силабусі представлено наступне: загальна система оцінювання курсу, критерії оцінювання поточного контролю на практичних заняттях (усне, письмове опитування), критерії оцінювання періодичного контролю, що забезпечує об'єктивну оцінку. Отже, інформація щодо цілей, змісту, програмних результатів навчання і критеріїв оцінювання у межах певної освітньої компоненти є доступною, достатньою та зрозумілою для здобувачів ВО.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Під час реалізації ОНП Біологія теоретичне навчання тісно поєднане із дослідженнями. У процесі реалізації ОНП передбачено ОК, які надають комплекс теоретичних знань та формують практичні навички з організації, проведення, обробки, аналізу та представлення результатів наукових досліджень, а саме ОК 03, ОК 04, ОК 06, ВК 09. Усі складові курсу розглядаються у контексті відповідності науковим інтересам здобувачів ВО. Цей принцип реалізовано через спрямування змісту лекційних та практичних занять на теми, які дотичні до дисертаційних досліджень аспірантів, завдання для самостійної роботи визначено з урахуванням наукових інтересів здобувачів. Викладання здійснюється на основі наукових результатів авторів курсів, що дозволяє безпосередньо передати здобувачам знання та досвід проведення наукових досліджень. Навчання в аспірантурі тісно поєднується з НДР кафедри. Всі дисципліни спроектовані на отримання нових знань з методології і методів наукових досліджень, які здобувач може використати при підготовці дисертаційної роботи. Всі здобувачі ВО залучені до реалізації наукових тем кафедр (<http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-ekologiyi-ta-zoologiyi/naukova-diyalnist/>, <http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-botaniky-i-sadovo-parkovogo-gospodarstva/naukova-robota/>, <http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-organichnoyi-i-biologichnoyi-himiyi/>). Результати наукових досліджень здобувачів представлені у наукових звітах кафедр: <http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-ekologiyi-ta-zoologiyi/dilovodstvo-kafedry/>, <http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-botaniky-i-sadovo-parkovogo-gospodarstva/dilovodstvo-kafedry/>, <http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-organichnoyi-i-biologichnoyi-himiyi/dilovodstvo-kafedry/>. Щорічно здобувачі кафедри беруть участь у роботі університетських, регіональних, Всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій. Під час огляду матеріально-технічної бази ЕГ переконалася, що здобувачі ВО мають можливість опанувати організаційно-методологічні засади проведення наукових досліджень завдяки достатньому матеріально-технічному забезпеченню і безперешкодному доступу до наукових лабораторій для проведення власних наукових досліджень. Отже, ЕГ дійшла висновку, що університет, його матеріально-технічна база, кадровий потенціал повною мірою забезпечує поєднання навчання і дослідження під час реалізації освітнього процесу за ОНП Біологія.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

НПП оновлюють зміст освітніх компонентів ОНП на основі наукових досягнень і сучасних практик відповідно до «Положення про освітню програму підготовки здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (<https://drive.google.com/file/d/1-orNINeoYmHqdx9iasnIR9bFfegjAAXU/view>). Гарант та група забезпечення спеціальності не рідше одного разу на рік проводить моніторинг ОП, який спрямований на визначення чи ОП досягає встановленої мети та/чи відповідає потребам здобувачів, працевластців, тощо. Силабуси з дисциплін, які розробляють провідні НПП (професори, доценти), розглядаються на засіданні кафедр і затверджуються на Науково-методичній раді Університету. НПП повідомили, що вони щорічно оновлюють зміст ОК на основі наукових досягнень і сучасних практик в біології, але у силабусах не зазначено дату їх затвердження. Викладач Халіман І.О. на основі практичного досвіду наукової діяльності додав до дисципліни «Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проекту» тему «Зміни до правил оформлення дисертаційної роботи». До дисципліни «Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в

науковій, науково-педагогічній та професійній діяльності» (проф. Осадчий В.В.) додано розділ «Географічні інформаційні системи в біології». При оновленні змісту освітніх програм викладачі ОНП використовують здобутки, отримані під час проходження різних видів підвищення кваліфікації, участі у семінарах, семінарах-практикумах, семінарах-нарадах, семінарах-тренінгах, тренінгах, вебінарах, «круглих столах». Для оновлення змісту ОК викладачі мають можливість вільно користуватися фондами наукової бібліотеки університету, міжнародними базами даних, зокрема, Scopus, Web of Science Core Collection. ЕГ має зазначити, що у силабусах деяких дисциплін не оновлені джерела рекомендованої літератури, відсутні посилання на власні розробки (ОК 04, ВК 03). Отже, за результатами аналізу нормативних документів університету, силабусів, інтерв'ювання гаранта ОНП, НПП, ЕГ дійшла висновку, що НПП оновлюють зміст ОК, враховуючи наукові досягнення, сучасні практики і тенденції розвитку біології.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Академічна мобільність в університеті регламентується Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1_9W8fsDFFToadH9J73Gup8Ki2hflh_P_/view). Під час роботи з фокус-групами (здобувачі ВО і НПП) підтверджено обізнаність учасників освітнього процесу щодо можливостей реалізації права на академічну мобільність та зазначено відсутність таких прикладів на даний час. В Університеті питання інтернаціоналізації організуються відділом міжнародних зв'язків (<http://mv.mdpu.org.ua/viddil-mizhnarodnyh-zv-yazkiv/pro-viddil/>). Функціонує програма розвитку міжнародної діяльності «Program for the Development of the International Activities» (<https://drive.google.com/file/d/1CTXBlIOPs8QpmVSmfWfSeAEjrJCC474/view>), на основі якої відбувається інтернаціоналізація діяльності ЗВО. Функціонує Положення про визнання іноземних документів про освіту (https://drive.google.com/file/d/1jtxD9aXw-CJOCrEUybaoinH2oChErH_x/view). У 2017 році в рамках обміну досвідом наукових досліджень (в галузі птеріології) було запрошено для проведення наукових семінарів відомого вченого з Нідерландів Габрієля Хартмана (Gabriel Hartmann, Maharishi University of Management, Institute of Vedic City Planning). Протягом 2019–2020 років викладачі випускової кафедри Воронка В.П. і Демченко В.О. працювали у проекті Європейського офісу Програми ООН з навколишнього середовища «Conservation, improvement and management of carbon stocks and biodiversity in the Chernobyl Exclusion Zone». НПП беруть участь у програмах наукового стажування: Йоркіна Н.В. 2018 р. стажувалася у Вищій лінгвістичній школі м. Ченстохов (Польща); Коваленко Д.В. у 2020 році – в університеті природничих наук у Любліні (Польща) «Pedagogical excellence of teachers in biology, ecology, geography, geology, chemistry and physics». НПП Кошелєв О.І. і Кошелєв В.О. – члени Мензбіровського орнітологічного товариства та міжнародної організації Birdlife International. НПП, які беруть участь в освітньому процесі, мають власні публікації у міжнародних наукових і науково-популярних виданнях та у співавторстві зі здобувачами (<https://hb.mdpu.org.ua/kafedra-ekologiyi-ta-zoologiyi/mizhnarodna-diyalnist/>). Під час роботи з фокус-групами було підтверджено обізнаність учасників освітнього процесу щодо можливостей реалізації права на академічну мобільність, а інформація, представлена на сторінках випускової кафедри і відділу аспірантури та докторантури свідчить про наукову співпрацю з установами різних країн; діючого членства НПП у міжнародних товариствах; наявності у НПП та здобувачів ВО публікацій у міжнародних виданнях та їх участі в міжнародних конференціях і семінарах.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Інформація щодо цілей, змісту, програмних результатів навчання і критеріїв оцінювання у межах певної освітньої компоненти є доступною, достатньою та зрозумілою для здобувачів ВО. Викладання здійснюється на основі наукових результатів авторів курсів, що дозволяє безпосередньо передати здобувачам знання та досвід проведення наукових досліджень. Навчання в аспірантурі тісно поєднується з НДР кафедри. Здобувачі ВО постійно беруть участь у роботі університетських, регіональних, Всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій. Університет, його матеріально-технічна база, кадровий потенціал повною мірою забезпечує поєднання навчання і дослідження під час реалізації освітнього процесу за ОНП Біологія. НПП оновлюють зміст ОК, враховуючи наукові досягнення, сучасні практики і тенденції розвитку біології. Для оновлення змісту ОК викладачі мають можливість вільно користуватися фондами наукової бібліотеки університету, міжнародними базами даних, зокрема, Scopus, Web of Science Core Collection. Тісна співпраця Університету з закордонними партнерами сприяє інтернаціоналізації освітньої діяльності за ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Не всі силабуси освітніх компонентів містять оновлений перелік літератури. Рекомендовано регулярно оновлювати та доповнювати перелік літератури у силабусах, зокрема з урахуванням наукових доробок НПП. Своєчасно оприлюднювати оновлені силабуси/робочі програми ОК з обов'язковими реквізитами та датою затвердження

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми і методи навчання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Мета, зміст ОК та визначені ними програмні результати навчання і критерії їх оцінювання зрозумілі та доступні для всіх учасників освітнього процесу. Університет забезпечує поєднання навчання з науковими дослідженнями, можливість реалізації здобувачами ВО права щодо участі у міжнародній академічній мобільності. Зауваження ЕГ, зважаючи на автономію ЗВО, мають рекомендаційний характер, не є суттєвими, можуть бути усунені за короткий період часу. Отже, ЕГ дійшла висновку що критерій 4 відповідає рівню В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Документами, що регламентують форми контрольних заходів та оцінювання є: Положення про організацію освітнього процесу у МДПУ (https://drive.google.com/file/d/1Wm2ICDRpQcBV_Se3RdnUAxRzn-s-ASHG/view); Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ (<https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkL-LNTIjWRX/view>). Критерії оцінювання оприлюднюються в ОНП, навчальному плані, робочих програмах та силабусах, що розміщені на веб-сайті. Їхня чіткість і зрозумілість для усіх учасників освітнього процесу підтверджено під час інтерв'ювання здобувачів. Ключовим принципом політики кожного курсу визначено «навчання через дослідження» і розглядаються у контексті наукових інтересів здобувача вищої освіти. Реалізація принципів забезпечується через спрямування змісту ОК в аспекті дотичності до дисертаційних досліджень. Результати навчання оцінюються з врахуванням академічної доброчесності, здійснюється у формі письмової роботи, що включає: теоретичні, аналітичні і практичні питання та тести. Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену або заліку. Оцінювання знань здобувача здійснюється за 100-бальною шкалою. Відповідно до Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії", пункт 34 (<https://drive.google.com/file/d/1EOtAAFbsdt-lmMRmZRW58d8fTzjVEP1v/view>) аспіранти двічі на рік проходять процедуру міжсеместрового звіту про хід виконання індивідуального плану аспіранта. ЕГ ознайомилася з індивідуальними планами здобувачів (відповідь на запит ЕГ). На офіційному веб-сайті представлені анкети, що виявляють рівень задоволеності здобувачів формами контролю, чіткістю контрольних заходів і критеріїв оцінювання та форми інформування щодо контрольних заходів за кожним ОК: «Здобувачі вищої освіти про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання в МДПУ» (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Anketa-shhodo-sistemi-otsinyuvannya.pdf>); «Якість викладання та навчання за окремою навчальною дисципліною очима здобувачів вищої освіти» (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Anketa-shhodo-yakosti-navchannya-i-vikladannya-1.pdf>); «Якість освітніх послуг у процесі дистанційного навчання очима здобувачів вищої освіти» (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Anketa-shhodo-yakosti-osviti-na-DO.pdf>); «Якість практичної підготовки очима здобувачів вищої освіти» (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Anketa-shhodo-yakosti-praktichnoyi-pidgotovki-zdobuvachiv-vishhoi-osviti-1.pdf>). Також, ЕГ ознайомилася з результатами опитування за опитувальниками: «Якість освітніх послуг у процесі дистанційного навчання здобувачів вищої освіти. Біологія. Аспірантура» та «Якість освітньої програми очима здобувачів вищої освіти. Біологія. Аспірантура». У фокус-групах зі здобувачами підтверджено чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів і регулярність проведення опитування щодо цього питання.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 091 Біологія відсутній. Формою проміжної атестації аспірантів є звітування про виконання індивідуального навчального плану. Атестація аспіранта здійснюється двічі на рік у встановлені терміни з графіком прийому звітів: до 15-го березня та до 25-го вересня. Річний звіт аспіранта обговорюється на засіданнях кафедри та вченої ради факультету і оформлюється у формі атестаційного листа, протоколу засідання кафедри та ради факультету. ЕГ ознайомилася з документами: приклади проміжного (семестрового) та річного звіту аспірантів Дзюбан О.В., Мальцевої К.І., атестаційними листами і витягами з протоколів засідання кафедри про річний звіт. Атестація здобувачів здійснюється постійною або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів є доступними для усіх учасників освітнього процесу, оприлюднено у робочих програмах, силабусах, здобувачі інформуються про них на початку вивчення кожного ОК викладачем, який доводить до відома та роз'яснює здобувачам, як буде здійснюватися поточний контроль знань, надає інформацію щодо критеріїв оцінювання знань з дисципліни; перелік джерел для самостійної роботи, матеріали лекцій, теми практичних та семінарських занять. Наказом ректора визначаються терміни і графік освітнього процесу, що оприлюднюється до початку навчального року на веб сайті ЗВО (https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmMu2o6ffea4Kjx3_Q/view). На сайті МДПУ та Центру освітніх дистанційних технологій (<http://www.dfn.mdpu.org.ua>) представлено критерії, а також для кожної дисципліни перелік питань, що винесені для контролю за кожною темою. Процедура оскарження результатів контрольних заходів та врегулювання конфлікту інтересів врегульована Положенням про організацію освітнього процесу в МДПУ (https://drive.google.com/file/d/1Wm2ICDRpQcBV_Se3RdnUAxRzn-s-ASHG/view). Практики застосування цих процедур на ОНП «Біологія» не було. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується єдиними критеріями оцінювання, вимогами, що визначені п.9.5.4.10 Положення про організацію освітнього процесу, а саме дотримання розкладу екзаменів, проведення екзаменів виключно за затвердженими білетами, оголошувати оцінки одразу після закінчення опитування студента (при усній формі екзамену), не пізніше наступного дня (при письмовій формі екзамену). Повторне складання екзаменів (ліквідація академічної заборгованості) дозволяється не більше двох разів з кожного ОК: 1 раз – НПП, 2 раз – комісії. Результати контрольних заходів з використанням комп'ютерної техніки мають бути доступні для проведення апеляцій в установлені строки. На фокус-групі з представниками самоврядування та аспірантами встановлено розуміння та чітке дотримання учасниками освітнього процесу правил проведення і процедур оскарження результатів контрольних заходів. В нормативних документах МДПУ відсутня визначена процедура запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, описується лише врегулювання конфліктних ситуацій. Цей недолік може бути виправлений за короткий термін в межах реалізації Стратегії розвитку МДПУ на 2013-2023 роки (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/Strategiya-rozvitku-2013-2023.pdf>)

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В МДПУ визначено чіткі та зрозумілі процедури дотримання академічної доброчесності, які описано у: Положенні про академічну доброчесність у МДПУ (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf); Кодексі академічної доброчесності МДПУ (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti_2020.pdf); Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності МДПУ (https://drive.google.com/file/d/1oRJA1I__bMKp-kIqNq7894oAO6bnxwiP/view). В МДПУ створена Постійна комісія з академічної доброчесності (наукова етика та запобігання плагіату) (<https://mdpu.org.ua/postijna-komisija-z-pitan-naukovoyi-etiki-ta-zapobigannya-plagiatu/>). В межах своєї діяльності вона здійснює практичну реалізацію заходів щодо дотримання академічної доброчесності. На сайті оприлюднено: план роботи комісії; розгляд звітів та робочих груп; перелік та удосконалення програмних засобів перевірки на плагіат; інструктивно-методичні матеріали; графік проведення анкетування та звітних конференцій за темами науково-дослідних робіт; порядок застосування програмних засобів перевірки з метою запобігання та протидії проявам академічної недоброчесності. Популяризація академічної доброчесності забезпечується через ОК: «Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проекту» та «Сучасні інформаційно-комунікаційні технології (за професійним спрямуванням)». Також зі всіма проведеними заходами з академічної доброчесності можна ознайомитися на сторінці МДПУ (<https://hb.mdpu.org.ua/kafedra-botaniky-i-sadovo-parkovogo-gospodarstva/akademichna-dobrochesnist/>). Аспіранти можуть ознайомлюватися з правилами оформлення наукових статей на сайті МДПУ (<https://mdpu.org.ua/nauka/na-dopomogu-naukovtsyam/vimogi-do-oformlennya-naukovih-statej/>). Для перевірки робіт на плагіат використовують програму UNICHECK (підписано договір про надання послуг № 172 від 23.04.2021 з ТОВ «Антиплагіат»). Відповідно до положення «Про запобігання академічному плагіату» визначено показник оригінальності тексту менше 50%, при якому робота не рекомендується до оприлюднення та потребує суттєвої переробки. У випадку коли матеріали не відповідають рекомендованим показникам оригінальності завідувач кафедри у 10-денний термін приймає рішення щодо допуску роботи до публічного оприлюднення з фіксацією інформації у документах підрозділу. Спірні питання з академічної доброчесності та наукової етики розглядаються комісією з питань наукової етики та запобігання академічного плагіату в академічній діяльності МДПУ. Також на веб-сайті оприлюднена анкета «Академічна доброчесність очима здобувачів вищої освіти» (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Anketa-shhodo-dotrimannya-akadem.-dobrochesnosti-1.pdf>). Отже, враховуючи наявні факти і докази, а також опрацювавши нормативно-правову базу МДПУ щодо питань академічної доброчесності вважаємо, що рівень сформованості академічної доброчесності на ОНП знаходиться на належному рівні.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильними сторонами на ОНП є ефективна система контролю знань аспірантів. Найважливіша діяльність в університеті система контролю знань є прозорою, зрозумілою та доступною для усіх учасників освітнього процесу. ЄГ визначено, як несуттєвий недолік, оскільки може бути виправлений за короткий термін та не носить фундаментального характеру. Особливістю ОНП «Біологія» в контексті критерію 5 є розроблені підходи до проблемно-орієнтованого навчання та оцінювання програмних результатів навчання достатніх для продукування нових ідей і розв'язання комплексних біологічних проблем.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Нормативно-правова база МДПУ не містить визначеної процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, описується лише процедури врегулювання спірних питань і конфліктних ситуацій при поточному та підсумковому контролі. ЄГ рекомендує розробити процедуру запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зважаючи на сильні і слабкі сторони у контексті критерію 5 ЄГ дійшла висновку, що ОНП «Біологія» відповідає рівню В. Виявлена слабка сторона, що стосується відсутності процедури запобігання і врегулювання конфлікту інтересів в МДПУ визначена ЄГ як несуттєвий недолік, що не носить фундаментального характеру і може бути виправлений за короткий термін в межах реалізації Стратегії розвитку МДПУ на 2013-2023 роки.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Провівши аналіз інформації поданої у звіті самооцінювання, додатку Таблиця 2. «Зведена інформація про викладачів ОНП» відмічаємо, що професійна кваліфікація НПП, що викладають на акредитованій ОП 091 Біологія в повній мірі забезпечує досягнення визначених цілей та результатів навчання. Викладання і наукове керівництво за ОНП забезпечують доктори біологічних наук (Солоненко А.М., Жуков О.В, Кошелєв О.В.), гуманітарну складову забезпечують: професор Троїцька В.С., доц. Денисенко Н.В., та інші. Академічна кваліфікація під час конкурсного відбору визначається за результатами наукової діяльності, що у поєднанні з професійною кваліфікацією дозволяє викладати дисципліни навчального плану. Зокрема, участь у реалізації ОНП приймають: провідний вчений в галузі прикладної екології та сучасних напрямів ресурсо- та енергозбереження д.б.н. доцент Кошелєв В. О, д.б.н., проф. Жуков О.В, фахівець з геоінформаційного аналізу та моделювання екосистем. Викладачі, відповідно до затвердженого графіку, проходять стажування за накопичувальною системою кредитів/годин (сертифікати про стажування, додаток 12). Результати самоаналізу, а також аналіз інформації щодо публікацій НПП, проведений під час експертизи, засвідчив відповідність досліджень викладачів тематиці дисциплін, які вони забезпечують на ОНП, та високу професійну активність НПП. Результати досліджень НПП публікуються в провідних журналах України (Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна, Біологія та валеологія та відомих міжнародних виданнях, що включені до НМБД Скопус та WoS (Journal of Environmental Research, Engineering and Management, Ekológia (Bratislava та інш.)). В університеті активно застосовується практика внутрішнього сумісництва, що дозволяє залучати до освітньої діяльності на ОНП кращих фахівців закладу, наприклад, зав. кафедри екологічної безпеки та раціонального природокористування, доцент Воронка Володимир Петрович (дисципліни «Екологія моря», «Наукові проекти в галузі екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування», «Управління науковими проектами») та доцент кафедри інформатики та кібернетики Крутлик Владислав (дисципліна «Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в науковій, науково-педагогічній та професійній діяльності»). Ця інформація була підтверджена під час зустрічі з професорсько-викладацьким складом.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного відбору професорсько-викладацького складу в ЗВО регламентована нормативним документом «Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» протокол №13, наказ №16/01-05 від 24.04.2019 р. та доповнень затверджених Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького від 20.09.2019 р. протокол №3 (https://drive.google.com/file/d/1PiFf7Ra_ITiGWmRGEfBLyImogUn47DXf/view). Проведення конкурсного добору викладачів ОНП відбувається відкрито та прозоро з поданням відповідної інформації та оголошення на сайті університету (<https://mdpu.org.ua/universitet/vchena-rada/vchena-rada-informuye/doshka-ogoloshen-vchenoyi-radi>). В ході проведення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП конкурсна комісія проводить моніторинг освітньої, наукової та організаційної діяльності кандидата за рядом критеріїв. Методи оцінювання діяльності НПП містять перелік показників за групами, індикатори вимірювання, кількість балів і вагові коефіцієнти, оцінний лист визначення рейтингових балів його діяльності та додаток до цього листа визначення рейтингових балів.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Роботодавці залучені до організації та реалізації освітнього процесу на акредитованій ОНП. Установи роботодавців використовуються аспірантами для проведення власних досліджень під час реалізації ОНП «Біологія». Роботодавці залучаються до організації та реалізації освітнього процесу на засадах зовнішнього сумісництва та на основі погодинної оплати праці. Так, директор ПП «Центр екологічного управління» д. геогр. н. Воровка В. суміщає викладацьку діяльність на ОНП, завідувач відділу Інституту біології моря НАНУ д. б. н. Демченко В.О. та науковий співробітник навчально-наукового центру «Біорізноманіття» Горлов П.І. у 2019 році залучалися до реалізації ОНП Біологія за зовнішнім сумісництвом. Викладені вище факти підтвердились під час зустрічей з здобувачами та роботодавцями.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

В ЗВО наявна практика залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, зокрема у січні 2021 був проведений круглий стіл з проведенням гостевих лекцій закордонними науковцями (<https://drive.google.com/drive/folders/16ISG9AHUWqYInJwMCXSvMcMM1TBzGoig>). Аудиторні заняття за участю фахівців-практиків проводяться відповідно графіку, який є доповненням до розкладу <https://drive.google.com/drive/folders/1L4guj5yhs159Dzf3966gnbkWY2D-imgU>. Так, 6 лютого 2021 року Д. Бондаревим була проведена лекція «Екологічні детермінанти фенології нересту риб водойм природного заповідника «Дніпро-Орільський»» (<https://www.youtube.com/watch?v=joAk6MnjAeI&t=1s>), 12 лютого С. Крамаренко провів лекцію «Екологія наземних молюсків» (https://www.youtube.com/watch?v=pB_Yu_4DcfA&t=7s), 24 вересня 2021 р. А. Кабарь провів лекцію «Біологічні основи хортикультури» (<https://www.youtube.com/watch?v=la2CmcVZbcI>). 12 жовтня 2021 року Н. Брусенцова провела лекцію «Принципи та методи охорони біорізноманіття» (<https://youtu.be/NLdeOU3h2Cg>). Наведені факти підтверджено аспірантами та НПП під час зустрічей в відповідних фокус-групах.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Стосовно підвищення кваліфікації МДПУ керується ст. 52 Закону України «Про вищу освіту» і «Положенні про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників вищих навчальних закладів» (<https://drive.google.com/file/d/1KfDRCxwrduFSXdRadgtnxz3cjMAxvUMH/view> та <https://mdpu.org.ua/nauka/pidvishhennya-kvalifikatsiyi-npp/>). ЗВО активно співпрацює із зарубіжними (Польща, Болгарія, Італія, тощо) і вітчизняними освітньо-науковими установами (ДНУ ім. Гончара, Національний педагогічний університет імені Драгоманова, Запорізький національний університет, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Азово-Чорноморська міжвідомча орнітологічна станція та інші). Викладачі, що включені до реалізації ОНП «Біологія» постійно покращують професійний рівень в провідних навчальних закладах як України так і за кордоном (Жуков О., Йоркіна Н, Кошелєв В., Троціцька Т., Денисенко Н., Коробченко А., Хайман І.), підтвердження цьому були сертифікати про стажування отримані експертами у відповідності до запиту (додаток 12.1 -12.7)

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Розвиток викладацької майстерності в МДПУ стимулюється через систему заохочень: за високих результати у роботі, навчанні, вихованні та науковій діяльності, за внесення ініціатив з науково-педагогічної, виховної, профорієнтаційної та інших видів робіт НПП представляються до нагородження різними видами морального і матеріального заохочення (держнагородами, почесними званнями, преміями, знаками, грамотами) Університет

стимулює розвиток викладацької майстерності на основі «Положення про рейтингову комісію з питань оцінювання результативності професійної діяльності та професійної активності науково-педагогічних працівників МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/> та «Положення про преміювання співробітників, педагогічних і науково-педагогічних працівників МДПУ імені Богдана Хмельницького» (<https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagayeoprilyudnennyyu/polozhennya-pro-strukturni-pidrozdzili>). Впродовж 2019-2021 років професор Жуков О.В був неодноразово премійований за наукові досягнення та підготовку висококваліфікованих фахівців.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Процедури конкурсного добору є прозорими і зрозумілими кандидатам на посади викладачів, оприлюднені на сайті ЗВО, що дозволяє забезпечити високий рівень професіоналізму викладачів для успішної реалізації ОНП. Дієва система стажування в інших закладах освіти, наукових установах України та Європи, а також система морального і матеріального заохочення працівників сприяє професійному розвитку викладачів. НПП є професіоналами практиками, приймають участь у грантах, що підтверджено на зустрічах та документами за запитом

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Процес залучення стейкхолдерів до обговорення ОНП повинен бути систематичним, особливо це стосується роботодавців, гарною практикою було б залучення роботодавців за даною ОНП до засідань ради роботодавців та висвітлення результатів таких обговорень на сайті кафедри чи факультету. ЕГ рекомендує активніше залучати молодих викладачів та аспірантів за даною ОНП до власних курсів щодо підвищення педагогічної майстерності – це можуть бути тренінги щодо розвитку навичок роботи з новітніми інформаційними технологіями, щодо розвитку ораторського мистецтва, щодо стресостійкості та інші.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Викладачі на ОНП відповідають необхідним ліцензійним умовам. Зокрема, провадять наукову роботу за темою дисциплін, беруть участь у програмах академічної мобільності, проходять курси підвищення кваліфікації, У ЗВО діють чіткі і зрозумілі правила конкурсного відбору викладачів. Роботодавці залучені до організації і реалізації ОНП: беруть участь у перегляді і оновленні ОНП. Наявна система стимулювання розвитку викладачів, що реалізується через систему рейтингування і премій, співпрацю із міжнародними і вітчизняними освітньо-науковими установами та організаціями. На думку ЕГ, ОНП за Критерієм 6 відповідає рівню В. Незначним недоліком є відсутність практики залучення роботодавців до проведення аудиторних занять саме на постійній основі

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Фінансові та матеріально технічні ресурси в повній мірі забезпечують досягнення цілей та програмних результатів навчання за ОНП Біологія. Фінансові ресурси університету підтримуються за рахунок грантів та держбюджетних коштів. За ці кошти були обладнані лабораторії, в яких проходить виконання дисертаційних робіт аспірантів, зокрема лабораторія фізіології і біохімії, де є змога проводити дослідження перфузії ізольованих органів за оригінальною методикою, розробленою фахівцями університету. Лабораторія «Аналітичного контролю та молекулярно-генетичних досліджень» забезпечена сучасним обладнанням: мікропіпеточними дозаторами, спектрофотометром (з ліцензійним ПЗ MetaSpec Pro), аналітичними вагами, кондукто- та йономером, ротаційним випаровувачем, вортексом, орбітальними шейкерами, ампліфікатором, термостатом, мікроцентрифугою, ванною і джерелом живлення для електрофоретичного розділення біополімерів, лазерним доплерівським флоуметром та експрес-аналізаторами. Інформаційно-технічна база ОНП складається з комп'ютерних засобів, електронних баз даних, лабораторії мультимедійних технологій при інформаційно-обчислювальному центрі університету. Для виконання наукових робіт здобувачів є можливість використовувати три мобільні електронні метеостанції, польове

обладнання та спорядження (GPS-навігатори, збільшувальні труби, біноклі), мобільні ваги, оптичні мікроскопи, ноутбуки, стаціонарні комп'ютери та ін. У 2011 р. на базі лабораторії альгоекологічних досліджень створена унікальна колекція культур водоростей і ціанобактерій (Collection of Algae at MSPU, WDCM1158). Все це обладнання було продемонстроване експертній групі під час онлайн огляду матеріально технічної бази. Під час проведення експертизи експертною комісією були підтверджені дані, які наведені у звіті про само оцінювання. Здобувачі вищої освіти мають змогу проживати у гуртожитку у комфортабельних кімнатах з усіма зручностями <https://mdpu.org.ua/sotsialni-pitannya/gurtozhitki/>. Бібліотечний фонд має достатнє забезпечення для реалізації цієї освітньої програми. Викладачі та студенти мають доступ до новітніх, у тому числі, англомовних публікацій, відповідних до змісту програми. Наявний вільний доступ до електронних бібліотек та інших інформаційних ресурсів <https://mdpu.org.ua/universitet/struktura-universitetu/biblioteka/>. Університет має власний спортивний комплекс, де проходять спортивні змагання за участі студентів та аспірантів <https://geo.mdpu.org.ua/prirodnicno-geografichnij-fakultet/kafedra-teoriyi-i-metodiki-fizichnogo-v-novyny/>, а також центр психологічної допомоги <https://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/kafedra-psihologiyi/>.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

В усіх приміщеннях університету включаючи гуртожитки, є вільний доступ до Wi-Fi та Інтернет. Для реалізації своїх потреб здобувачі вищої освіти можуть користуватись послугами електронного каталогу бібліотеки: <http://ver.mdpu.org.ua>. При зустрічі експертів зі здобувачами за цією ОНП було підтверджено, що здобувачі мають безоплатний доступ до міжнародних науко метричних баз даних Scopus та Web of Science, активно користуються послугами бібліотечного репозиторію <http://library.mdpu.org.ua/>, <https://www.facebook.com/Бібліотека-МДПУ-ім-Богдана-Хмельницького-1504043499898756>, мають безкоштовний доступ до всіх інформаційних ресурсів університету.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час огляду матеріально-технічної бази у експертної групи була можливість переконатись у тому, що освітнє середовище є безпечним для здоров'я та життя всіх учасників навчального процесу. Здобувачі вищої освіти, які виконують свої дослідження у лабораторіях проінформовані щодо правил техніки безпеки та проходять регулярно інструктажі. Лабораторії оснащені необхідним обладнанням та забезпечені всім необхідним для запобігання надзвичайних станів та їх ліквідації, а зокрема це: УФ-ламінарні бокси, вогнегасники, вентиляційні шафи, засоби першої медичної допомоги. В університеті функціонує служба охорони праці http://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Pro_sistemu_upravlinnya_OP_2021.pdf яка підтримує безпечні та гідні умови праці для усіх учасників освітнього процесу та періодично проводить інструктажі здобувачів. В ЗВО працює психологічна служба <https://drive.google.com/open?id=1a9OyoX9g6NID2PCR6S1Icy1FAFlbob8s>. Питання безпеки освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти відображені у Положенні <https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWVW9mOXBTv2dMN1U/view?usp=sharing> Відповідно до Статуту Університету (<https://drive.google.com/file/d/oBw9OYXqr5PIWNmdtRFVqck1vRGs/view>) та Колективному договорі (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/KOL_DOGOVOR.pdf). Забезпечення безпеки життєдіяльності здобувачів, НПП та співробітників є одним з ключових напрямів роботи ЗВО. Для виявлення потреб здобувачів вищої освіти здійснюється їх анкетування <http://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Anketa-shhodo-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-.pdf>, також вони можуть висловлювати свої побажання через студентське самоврядування <https://mdpu.org.ua/studentu/studentske-samovryaduvannya/>, наукове товариство, завідувачів кафедр чи деканів факультету, а також безпосередньо через спілкування з ректором, який завжди відкритий до проблем здобувачів. Аналіз анкетування здобувачів (додаток 18) свідчить про те, що навчання за даною ОНП в цілому задовольняє їх потреби та інтереси.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітню і консультативну підтримку здобувача вищої освіти за ОНП забезпечують: деканат (освітній процес), відділ аспірантури та докторантури, міжнародний відділ, відділ наукової роботи студентів (академічна мобільність, стажування), відповідальна особа за працевлаштування (інформування стосовно вакансій), бібліотека (інформування щодо академічної доброчесності). Експертна група під час зустрічі зі здобувачами ВО пересвідчилились в тому, що вони задоволені організаційною підтримкою з боку адміністрації університету. Відмітили зручність спілкування через онлайн-сервіси з науковими керівниками, викладачами. У рамках ОНП для кожного викладача та завідувача кафедри затверджено графік консультацій, коли здобувачі можуть звернутися за допомогою. Результати опитування показують, що така комунікація є достатньою, питання вирішуються своєчасно та в повній мірі забезпечує потреби здобувачів вищої освіти. (додаток 18.1-18.2). Аспіранти проінформовані про те, що у ЗВО працює психологічний центр, куди у разі необхідності, можна звернутися за психологічною допомогою. В університеті розміщені «скриньки довіри» через які анонімно можна звернутися для врегулювання конфліктної ситуації. Такі

скриньки є навіть у гуртожитку аспірантів. В Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького розроблене Положення щодо створення безпечних умов для учасників освітнього процесу з урахуванням епідемічної ситуації <http://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/Informatsiya-za-rezultatami-vidviduvannya-shhodo-stvorenniya-bezpechnih-umov-dlya-uchasnikiv-osvitnogo-protsesu-z-urahuvannyam-epidemichnoyi-situatsiyi-v-regioni.pdf>, де також окреслені основні заходи щодо протидії поширення захворювання на COVID -19.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Заклад вищої освіти всіляко сприяє реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Розпочато роботу стосовно доступності навчальних приміщень для таких осіб та інших мало мобільних груп населення (у 2018 р. університетом було замовлено та отримано проектно-кошторисну документацію для проходження експертизи по об'єктам: «Реконструкція ганку навчального корпусу № 2, розташованого за адресою: м. Мелітополь вул. Гетьманська, 20», «Реконструкція ганку гуртожитку № 1, розташованого за адресою: м. Мелітополь вул. Університетська, 41»). На сьогодні доступ до навчальних корпусів людей з особливими потребами здійснюється через додатковий вхід, де немає східців, але це не є зовсім зручним. Здійснюється психологічний супровід здобувачів з особливими потребами. На сайті університету розміщена детальна інформація щодо людей з особливими потребами <https://mdpu.org.ua/sotsialni-pitannya/dlya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potre/>. На час проведення експертизи на О Н П «Біологія» здобувачі вищої освіти з особливими освітніми потребами не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

В МДПУ існує чітка система і політика вирішення конфліктних ситуацій. Політика протидії конфліктним ситуаціям (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією) визначена у Антикорупційній програмі університету (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Antikoruptsijna-programa.pdf>) та у відповідних положеннях <https://mdpu.org.ua/antikoruptsijna-diyalnist/>). Антикорупційна програма описує заходи, що вживає ЗВО для протидії та запобігання корупції згідно з інформації, яку надали здобувачі під час зустрічей у фокус-групах. Конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та / або корупцією за даною ОНП не було, що здобувачі підтвердили під час зустрічей в фокус групах, про це також свідчать результати анкетування «Запобігання конфлікту інтересів, розповсюдження булінгу та сексуальних домагань очима здобувачів вищої освіти» <http://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Anketa-shhodo-zapobigannya-konfliktu-interesiv-bulingu-seksualnih-domagan.pdf>. Здобувачі також підтвердили, що ознайомлені з «Порядком забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та усунення конфлікту інтересів» (протокол №3 від 20.09.2019 (<https://drive.google.com/file/d/1qBxcanbqkEtnyfcOMce4QzpoauJWU3wx/view>)) та розуміють процедуру вирішення конфліктних ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Освітнє середовище здобувачів вищої освіти в МДПУ сприяє отриманню якісної освіти за даною ОНП та є безпечним і комфортним для здобувачів. В навчальних аудиторіях зроблений ремонт та облаштовані сучасні робочі місця, що забезпечують досягнення необхідних цілей та результатів навчання, є вільний доступ до бібліотечних фондів та а мережі інтернет. В ЗВО запроваджена служба психологічної та інформаційної підтримка здобувачів. Необхідно відмітити сучасне оснащення навчальних лабораторій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Необхідно відмітити недостатню пристосованість окремих навчальних корпусів для осіб з особливими потребами. ЕГ рекомендує ЗВО закінчити розпочату роботу щодо забезпечення вільного доступу здобувачів з особливими потребами до навчальних корпусів та аудиторій. Було відмічено, що на сайті відсутні результати опитування здобувачів щодо їх потреб, інтересів та покращень умов, хоча при зустрічі з експертами здобувачі підтвердили, що усні опитування періодично проводяться та дані результати були надані у відповідь на запит (додаток 18).

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Експертами було підтверджено всі важливі компоненти, що стосуються саме матеріально-технічного забезпечення, безпечності освітнього процесу, комфортності. В цілому дана ОНП за критерієм “Освітнє середовище та матеріальні ресурси” відповідає рівню В. Виявлені недоліки стосуються недостатньої зручності доступу осіб з особливими потребами до навчальних корпусів є несуттєвими, зважаючи на те, що керівництво університету працює щодо покращення умов надання освітніх послуг з урахуванням інтересів та особливостей здобувачів, чому отримані докази під час проведення онлайн експертизи

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур щодо ОНП. Процедури внутрішнього забезпечення якості освіти МДПУ регламентуються «Положенням про освітню програму підготовки здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького, ухваленого Вченою радою 02.04.2020 р., протокол №14 <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Osvitnya-programa.pdf>). Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького: <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-vishhoi-osviti-v-Melitopolskomu-derzhavnomu-pedagogichnomu-universiteti-imeni-Bogdana-Hmelnitskogo.pdf> та цілим рядом нормативних документів, що представлені на сайті <https://mdpu.org.ua/osvita/monitoring-yakosti-osv-diynosti/>. ЗВО пройшов процедуру зовнішнього аудиту та сертифікації системи управління якістю у відповідності до вимог міжнародного стандарту ISO 9001. https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/izobrazhenie_viber_2021-09-15_08-56-25-049.jpg. Експертами встановлено, що для покращення якісної складової ОНП періодично переглядається. Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОНП (навчальному плані, робочих програмах навчальних дисциплін та ін.). ОНП та навчальний план розробляються робочою групою на чолі з гарантом ОНП у складі представників кафедр, відповідальних за підготовку здобувачів третього рівня з відповідної спеціальності, здобувачів, інших зацікавлених сторін, проходить громадське обговорення, схвалюється на науковій комісії, розглядається Вченою радою та затверджується наказом ректора. Зокрема таким чином була оновлена ОНП у 2021 році.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Експертна група встановила, що у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького функціонує наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених (<https://mdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2021/02/Naukove-tovarisstvo-molodih-vchenih.pdf>) та Постійно діюча комісія Вченої ради із експертизи якості освітніх програм спеціальностей, Центр неперервної освіти, Центр експертизи та моніторингу якості освітнього процесу. До складу цих структур входять крім НПП представники студентського самоврядування. Представники наукового товариства входять до складу Вченої ради, наукової комісії, працюють у складі робочої групи з розробки ОНП. Товариство співпрацює із адміністрацією, відділом аспірантури, в тому числі з питань якісної реалізації ОНП. Здобувачі, що є членами Вченої ради університету, мають право вносити пропозиції щодо контролю над якістю освітнього процесу, а також щодо навчальних планів і програм. Щорічно проводиться онлайн опитування рівня задоволеності підготовкою за ОНП. Це опитування проводиться у вигляді гугл форм що розміщені на сайті відділу якості освіти (<https://mdpu.org.ua/osvita/anketuvannya/>). Для урахування потреб здобувачів, які виявлені на основі проведеного раніше анкетування та опитування вносяться зміни до ОНП, так за пропозицією аспіранта Умерової А. до освітньої компоненти «Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проекту» рекомендовано додати тему «Обробка та оформлення результатів дисертаційного дослідження». (Протокол засідання кафедри екологічної безпеки та раціонального природокористування № 13 від 23.04.2019). У 2021 році за рекомендацією здобувача К. І. Мальцевої до дисципліни «Аналіз даних та моделювання в біології» додано тему «Розвідницький аналіз даних» (протокол № 15 від 27.05.21).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці приймають участь у обговоренні та перегляді програми під час проведення наукових конференцій, науково-технічних рад круглих столів та семінарів та днів відкритих дверей. За результатами консультацій зі стейхолдерами-роботодавцями та за пропозицією д.б.н. Демченко В. О. до курсу «Сучасні проблеми екології» рекомендовано додати тему «Збереження біорізноманіття – важлива проблема сучасної екології». Роботодавець Барабоха Н.М. висловила думку, про важливість дослідження ґрунтової макрофауни зелених насаджень загального користування. (Протокол засідання кафедри екологічної безпеки та раціонального природокористування № 13 від 23.04.2019 р). Д.Л. Бондарев (с.н.с. природного заповіднику «Дніпровсько-Орільський»), запропонував до ОК «Аналіз даних та моделювання в біології» додати дисципліну «Просторове моделювання» (Протокол засідання кафедри екологічної безпеки та раціонального природокористування № 15 від 27.05.2021 р). Факти залучення роботодавців до періодичного перегляду освітньо-наукових програм були підтверджені експертній групі під час бесід з роботодавцями, а відповідні протоколи надані університетом на запит експертної групи.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В університеті ведеться постійний моніторинг працевлаштування випускників, зокрема створено «Асоціацію випускників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» (<https://mdpu.org.ua/universitet/struktura-universitetu/asotsiatsiyavipusknikiv-mdpu-im-b-hmelnitsokgo/>), розроблене Положення про асоціацію випускників (<https://drive.google.com/open?id=13Mo4JXjthhsIVi86JKfOAlRC2c9Eub-g>) та про моніторинг працевлаштування здобувачів вищої освіти і випускників (https://drive.google.com/open?id=1sZr2itXAbNevqpg_9seKkKzf-BJD1c6p). Сторінка випускників університету та онлайн реєстрація випускників університету розміщена за посиланням (<https://mdpu.org.ua/onlajn-reyestratsiya-vipusknikiv-universitetu/>). Відповідна асоціація є певним компонентом профорієнтаційної діяльності ЗВО та підвищення соціальної значущості даної спеціальності. ЗВО підтримує тісний зв'язок з підприємствами та компаніями різних форм власності

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система внутрішнього забезпечення якості в університеті реалізується через діяльність: – Центру експертизи та моніторингу якості освітнього процесу – Комісії Вченої ради з експертизи якості освітніх програм спеціальностей – Науково-методичної ради – Комісії з питань академічної доброчесності – Комісії Вченої ради з розвитку іншомовної освіти – Центру освітніх дистанційних технологій – Центру соціологічних досліджень у співпраці із навчальним відділом, іншими структурними підрозділами Університету - Органи студентського самоврядування - Асоціацію випускників Університету - Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти (рейтинг успішності) - Щорічне оцінювання науково-педагогічних і педагогічних працівників - Щорічне оцінювання науково-педагогічних і педагогічних працівників (2020-2021 н.р.) - Систему професійного розвитку науково-педагогічних працівників університету - Програмні заходи університету для професійного розвитку науково-педагогічних працівників - Розподіл функціональних обов'язків структурних підрозділів університету у внутрішній системі забезпечення якості. В ЗВО відбувається поточний моніторинг ОНП постійно діючою комісією Вченої ради із експертизи якості освітніх програм спеціальностей <https://mdpu.org.ua/universitet/vchena-rada/diyalnist-vchenoyi-radi/komisiyi-vchenoyi-radi/komisiyaiz-zabezpechennya-yakosti-osvit/> та Центром неперервного розвитку освітян <https://mdpu.org.ua/universitet/strukturauniversitetu/tsentr-nepereernogo-profesijnogo-roz/>. В університеті діє наступна система для оновлення ОНП, а зокрема: • ініціатива і пропозиції гаранта та/або робочої групи ОНП; • результати оцінювання якості ОНП; • об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації ОНП. Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОНП (навчальному плані, матрицях, та ін.). ОНП та навчальний план розробляються робочою групою на чолі з гарантом ОНП у складі представників кафедр, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти третього рівня з відповідної спеціальності, здобувачів, інших зацікавлених сторін, проходить громадське обговорення, схвалюється на науковій комісії та затверджується Вченою радою. Суттєвих недоліків при перегляді ОНП виявлено не було, але було враховано ряд рекомендацій. Пропозиції про внесення змін до освітньої програми були зроблені проектною групою ОП у 2021 році, а саме: додано ПР10 та ОК «Інноваційні педагогічні технології у вищій освіті». Обґрунтування – ухваленням професійного стандарту викладача (протокол № 15 від 27.05.2021). Ці рекомендації були реалізовані шляхом розширення використання інтерактивних методів навчання та мультимедійних технологій в освітньому процесі, викладення змістовного наповнення обов'язкових та вибіркових компонентів ОНП Біологія на сайті дистанційної форми навчання (<http://www.dfn.mdpu.org.ua/>).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП «Біологія» за третім (науково-освітнім) рівнем вищої освіти проводиться вперше. Але слід відмітити, що університет активно реагує за зауваження експертів, отримані за попередніх експертиз з інших спеціальностей. Зокрема за рекомендацією експертів Національного агентства з якості вищої освіти була: - створена електронна система запису на вибіркові компоненти ОП, - оприлюднено для громадського обговорення проекти ОП

на сайті ЗВО, зокрема, на сторінках відповідних кафедр, - створено робочі групи по оновленню Положень Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Саме такі нововведення сприятимуть постійному моніторингу ОП, своєчасному реагуванню на зміни та періодичному оновленню ОП

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Експертною групою встановлено, що процедури і політика забезпечення якості належним чином сприймаються усіма членами академічної спільноти ЗВО. Здійснюється викладання у системах Moodle. Організовано спілкування у режимі онлайн із адміністрацією ЗВО і академічною спільнотою. Аналіз існуючих положень свідчить про те, що ОНП забезпечено постійним моніторингом освітніх компонентів, новітніми методами і технологіями викладання, поняттями академічної доброчесності і наукової етики. Академічна спільнота постійно долучається до процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої програми. Всі учасники академічної спільноти змістовно залучені до процедури внутрішнього забезпечення якості освітньо-наукової програми через: відкриту «гарячу лінію» ректора університету; моніторинг діяльності відділів та структурних підрозділів університету; залучення здобувачів вищої освіти і студентського самоврядування. Поточний моніторинг ОНП здійснюється постійно діючою комісією Вченої ради із експертизи якості освітніх програм спеціальностей <https://mdpu.org.ua/universitet/vchena-rada/diyalnistvchenoyi-radi/komisiyi-vchenoyi-radi/komisiyaiz-zabezpechennya-yakosti-osvit/> та Центром неперервного розвитку освітян <https://mdpu.org.ua/universitet/strukturauniversitetu/tsentr-neperernvogo-profesijnogo-roz/>. Серед учасників постійно проводяться відповідні онлайн опитування, що стосуються актуальних питань зі спеціальності 91 «Біологія» та структури й змісту ОНП. Питання щодо постійного розвитку і вдосконалення та освітньої діяльності за ОНП розглядаються на засіданнях кафедр і Вченої ради університету.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Серед сильних сторін ОНП слід відмітити наступні: ЗВО постійно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП, що висвітлено в окремих нормативних документах; здобувачі вищої освіти та роботодавці постійно беруть участь у перегляді ОНП та залучаються до забезпечення її якості; в університеті діє відділ забезпечення якості освіти який постійно здійснює моніторинг освітніх програм та слідкує за їх якістю; в академічній спільноті сформована культура якості, яка спрямована на постійне вдосконалення якості освітнього процесу за ОП

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Група експертів рекомендує ЗВО наступне: активніше залучати роботодавців до процесу перегляду ОНП, висвітлювати пропозиції на сайті кафедри чи університету

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Враховуючи те, що ЗВО та всі учасники академічної спільноти чітко дотримуються процедури та політики забезпечення якості належним чином, а залучення стейкхолдерів до процесу перегляду ОНП та врахування їх побажань є нормою, вважаємо, що відповідність Критерію 8 можна оцінити рівнем В при цьому виявлені недоліки загалом не впливають на якість освітньої програми.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила прийому на навчання до аспірантури за 2021 р. оприлюднено на офіційному веб-сайті (<https://drive.google.com/file/d/1hv5NBDrmjjQwI-wADYtdlwmkIDTFp3b2/view>), які містять інформацію про забезпечення прозорості та відкритості. У розділі вступникам (<https://hb.mdpu.org.ua/vstupnykam-2/>) надана вичерпна інформація про правила вступу, кількість ліцензованих місць за спеціальностями, інформація про ОНП та інше. На сайті у вкладці Освітньо-наукова програма міститься інформація про навчальні плани за навчальними роками з 2017 по 2021 роки та ОНП «Біологія» 2017 та 2020 років, профіль 091 «Біологія» розміщено на сайті (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Profil-ONP-Biologiya.pdf>). Положення "Про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії" (<https://drive.google.com/file/d/1EOtAAFbsdt-lmMRmZRW58d8fTzjVEP1v/view>) містить інформацію щодо прав і обов'язків аспірантів, порядок та умови вступу, підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та здобуття освіти поза аспірантурою. Оприлюднена на сайті інформація є доступною для всіх учасників освітнього процесу та представлена в достатній мірі для формування освітнього середовища і забезпечення освітнього процесу

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На сайті є посилання на пропозиції щодо оновлення освітніх програм спеціальностей (для громадського обговорення) (<https://mdpu.org.ua/osvita/osvitni-programi-ta-yih-profilu/propozitsiyi-shhodo-onovlennya-osvitnih-program-spetsialnostej-dlya-gromadskogo-obgovorennya/himiko-biologichnij-fakultet/osvitni-programi-phd/>), але пропозиції щодо оновлення відсутні. На сайті є анкети «Удосконалення підготовки здобувачів вищої освіти в МДПУ очима роботодавця» (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeyXaQgPXObX_RoudGT6u_x8YtZHJkc1MsddRSQZSelbHqMQ/viewform) та Анкета «Університет очима випускників» (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf9orrAIJpTnSks2-TEZvQqqh10o1xuzkQJ7meddqKaaOLkA/viewform>), але у виборі ОНП відсутня 091 «Біологія» PhD. Для подання пропозиції і зауваження щодо удосконалення системи забезпечення якості вищої освіти та обговорення ОНП є зворотній зв'язок у вигляді поштової адреси хіміко-біологічного факультету, номери телефонів деканату та електронної скриньки співробітників кафедри. Проект ОНП, таблиця пропозицій після громадського обговорення ОНП на сайті відсутні.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті МДПУ у розділі Освітньо-наукова програма представлені відгуки стейкхолдерів на ОНП «Біологія» (<https://hb.mdpu.org.ua/osvitno-naukova-programa-2/>). а сайті МДПУ у розділі Освітньо-наукова програма представлені відгуки стейкхолдерів на ОНП «Біологія» за 2019-2021 років (<https://hb.mdpu.org.ua/osvitno-naukova-programa/>). ОНП містить достовірну інформацію та всі необхідні структурні елементи (цілі, очікувані результати навчання та компоненти). Наведена в ОНП інформація вичерпна, достовірна і представлена в достатньому обсязі для вступників, аспірантів та роботодавців. Зовнішні та внутрішні стейкхолдери обізнані про зміст, цілі та задачі ОНП, брали участь в обговоренні проекту, що повідомлено під час фокус-груп та надано підтверджуючі документи (відгуки, протоколи засідання кафедри). Недоліки є несуттєвими і таким, які можуть бути усунені.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Інформація представлена на офіційному сайті МДПУ про ОНП «Біологія» є доступною та зрозумілою, міститься у відкритому доступі. Правила і процедури, права та обов'язки учасників освітнього процесу визначені, задокументовані і реалізуються в межах ОНП. При проведенні онлайн-зустрічей підтверджено публічність діяльності ЗВО. У розділі вступникам надана вичерпна інформація про правила вступу, наявні ліцензії та сертифікати, роботу приймальної комісії, вартість навчання та інше.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

До слабких сторін ЕГ віднесла відсутність оприлюдненого на веб-сайті проекту ОНП та таблиці пропозицій після громадського обговорення. ЕГ рекомендує своєчасно оприлюднювати проект ОНП, аналіз пропозицій після громадського обговорення та забезпечити публічний зворотній зв'язок з питань подання зауважень і пропозицій стосовно ОНП сучасними засобами зв'язку.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на сильні та слабкі сторони і факти наведені в описі критерію 9 ЕГ дійшла висновку про відповідність ОНП за критерієм 9 рівню В. Виявлені недоліки стосуються відсутності проекту ОНП та аналізу пропозицій після його громадського обговорення. Загалом враження від організації роботи ОНП за даним критерієм - позитивне. Недоліки є несуттєвими і таким, які можуть бути усунені в короткий термін.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

В цілому зміст ОНП 91 Біологія відповідає науковим інтересам здобувачів і забезпечує їх повноцінну підготовку. Цикл дисциплін за фахом містить дисципліни вільного вибору здобувача, що відповідає їх науковим інтересам, враховує специфіку наукового дослідження. Програма містить достатній перелік вибіркового спеціалізованих дисциплін, які аспірант обирає згідно власних наукових інтересів (16 кредитів ЄКТС). При аналізі тем дисертаційних робіт аспірантів, а також при бесідах експертної групи у фокус групах було встановлено, що здобувачі мають можливість виконувати необхідні специфічні генетичні, мікробіологічні, біохімічні, імунологічні експериментальні дослідження в умовах науково-дослідних лабораторій університету, зокрема аспірантка К. І.Мальцева «Біологічний потенціал мікрободоростей родини Chlamydomonadaceae як ресурсу цінних жирних кислот», аспірантка В. С.Будакова «Екоморфічний аспект просторової організації угруповань ґрунтової макрофауни зелених насаджень загального користування», аспірант В.В. Долинний «Вплив фітоекстрактів та метаболічних препаратів на біохімічні та гематологічні показники крові» підтвердили що виконують свої дослідження базі на кафедр хіміко-біологічного та природничо-географічного факультетів, які в повній мірі забезпечують виконання ними досліджень згідно індивідуального плану аспіранта. Створення умов для реалізації своїх наукових інтересів були також підтверджені експертам у ході бесід у фокус групах аспірантами: Тузовою Ганною Федорівною, Моложон Каріною Олександрівною (1 курс) та аспіранткою Дзюбан Оленою Володимирівною (4 курс). При аналізі циклу дисциплін щодо набуття універсальних навичок дослідника було відмічено, що дисципліни задовольняють потребу здобувачів у підготовці до дослідницької діяльності. Так навчальні дисципліни «Іноземна мова у науковому спілкуванні» та «Академічне письмо англійською мовою для аспірантів» формують загальні та фахові компетентності які забезпечують необхідну для науковця комунікативну самостійність та ефективність у сферах професійного, спілкування в усній та письмовій формах, тим самим сприяє інтегруванню молодих науковців у міжнародний науковий простір. Науковому світогляду аспірантів сприяють такі освітні компоненти: «Філософія сучасного світу», «Аналіз даних та моделювання в біології», «Методологія біології».

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

Аналізуючи теми дисертацій здобувачів та тематики публікацій їх наукових керівників, тем науково-дослідної роботи відповідних структурних підрозділів університету, наявність спільних публікацій свідчить про відповідність наукової діяльності здобувачів напряміві досліджень наукових керівників, так аспірантка Дзюбан О.В. тема наукового дослідження " Вплив біологічно активних речовин природного походження на процес адаптації гусей у постнатальному онтогенезі" науковий керівник: професор доктор біологічних наук Данченко О.О. тематика робіт: «Дослідження біохімічних механізмів біологічної активності фізіологічно- активних сполук. Біохімічні механізми розвитку патологічних станів та дії біологічно активних речовин за цих умов" ДР № 01 І9U100157 та «Удосконалення технологій зберігання м'яса птиці із застосуванням природних фенольних сполук» ДР № 0121U110200 (з 03.2021р.), аспірант Долинний В.В., дисертаційна робота " Вплив фітоекстрактів та метаболічних препаратів на біохімічні та гематологічні показники крові», науковий керівник: проф., д.б.н. Кучменко О.Б наукова тематика: "Дослідження біохімічних механізмів біологічної активності фізіологічно- активних сполук. Біохімічні механізми розвитку патологічних станів та дії біологічно активних речовин за цих умов" ДР № 01 І9U100157. Всю інформацію стосовно аспірантів висвітлено на сайті ЗВО <https://aspirant.mdpu.org.ua/>. Тематика досліджень наукових керівників представлена у додатку 13 наданою гарантом на запит експертної групи стосовно публікацій наукових керівників та тем дисертаційних робіт аспірантів (таблиця у додатку 13). Позитивною практикою даного підкритерію є впроваджена в МДПУ практика багатоступеневого контролю відповідності наукової кваліфікації керівника аспіранта темі його наукового дослідження: кафедра – відділ аспірантури та докторантури – Вчена рада. За інформацією відділу аспірантури та докторантури на етапі вступі цей відділ проводить перевірку відповідності

наукових інтересів майбутніх потенційних здобувачів напряму наукових досліджень запланованого наукового керівника (аналіз тематики публікаційної наукової активності).

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливість для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ЗВО забезпечує можливість здійснення наукових досліджень в умовах сучасних наукових лабораторій, які функціонують на базі МДПУ. Виконання наукових досліджень в повному обсязі забезпечується ЗВО приладною базою, витратними матеріалами та реактивами. Здобувачі мають змогу опанувати та використовувати для наукових досліджень сучасні методи, що застосовуються у біології. Це було продемонстровано експертній комісії на базі лабораторії альгоекологічних досліджень, де створена унікальна колекція культур водоростей і ціанобактерій (Collection of Algae at MSPU, WDCM1158) та лабораторії «Аналітичного контролю та молекулярно-генетичних досліджень» які забезпечені сучасним обладнанням. У розпорядженні аспірантів є три мобільні електронні метеостанції, польове обладнання та спорядження (GPS-навігатори, збільшувальні труби, біноклі), мобільні ваги, оптичні мікроскопи, ноутбуки. В університеті функціонує виварій, в якому в якості лабораторних тварин утримують білих щурів лінії «Вістар». У межах ОНП для проведення апробації результатів наукових досліджень університетом надаються наступні можливості: за ініціативою Ради молодих вчених створена постійна платформа для апробації результатів наукових досліджень: Конференція «Сучасна наука: тенденції та перспективи», яка функціонує з 2017 р. (<https://mdpu.org.ua/nauka/rada-molodih-vchenih/konferentsiya-suchasna-nauka-tendentsiyi-taperspektivi/>) у якій здобувачі можуть брати участь з метою апробації результатів дисертації. Також активно пропагується участь здобувачів у міжнародних конференціях, так аспірантка О. Дзюбан провела апробацію свого дослідження на конференції «Science, education, innovation: topical issues and modern aspects» (Estonia, 2020).

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

У МДПУ створені умови для залучення аспірантів до міжнародної економічної спільноти. Зокрема для аспірантів запроваджені дисципліни «Іноземна мова у науковому спілкуванні» та «Академічне письмо англійською мовою для аспірантів» які допомагають здобувачам оформити міжнародні наукові публікації та приймати участь в міжнародних проєктах. Здобувачі, зокрема аспірантка Г. Тутова у 2021 р. Брала участь у міжнародному проєкті DAAD “EcoMining: Development of Integrated PhD Program for Sustainable Mining & Environmental Activities” на базі Фрайбергської гірничої академії (ФРН), В. Долинний прийняв участь в міжнародному тренінгу «The remote and mixed forms of studying for the masters and postgraduate students» та у XVI International summer school of young scientists «Molecular biology, biotechnology and biomedicine». Також здобувачі брали участь у міжнародних наукових конференціях, за результатами яких були опубліковані тези, до прикладу аспірант В. Долинний брав участь в міжнародній конференції VIII «Science and practice: Implementation to modern society» (Manchester, 2020). Експертна комісія отримала про це документальне підтвердження (сертифікати про участь та посилання на тези, додаток 14). Слід відмітити зниження активності здобувачів у програмах міжнародної академічної мобільності у 2020 та 2021 роках. До програм академічної мобільності активно долучаються аспіранти Долинний, Тутова та Дзюбан (згідно додатку 14), ця інформація також була підтверджена при спілкуванні з відділом аспірантури. Доцільно було б активізувати цю роботу з іншими аспірантами.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Всі керівники аспірантів є керівниками НДР та мають фахові публікації впродовж останніх 5 років, про що свідчить їх профіль у міжнародних наукометричних базах це підтверджено інформацією на сайті ЗВО <https://aspirant.mdpu.org.ua/> наукові керівники. Професор А.М Солоненко брав участь у виконанні проєктів «Біологічні системи природних і антропогенних територій півдня України», у розробці Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року. Професор О. В. Жуков брав участь у виконанні міжнародного проєкту NATO SPS MYPG4687. Доц. Н. Йоркіна приймала участь у проєктах: «Оцінка стану природних та штучних екосистем Північно-Західного Приазов'я» (113V002248). Професор О. Кучменко брала участь у виконанні проєкту «Активність атерогенезу та інтенсивність атеросклеротичного ураження коронарних судин з використанням даних мультидетекторної комп'ютерної томографії на тлі ліпідкоригуючої терапії у пацієнтів, що перенесли інфаркт міокарда», (0111U007793) Аспіранти залучені до участі у цих дослідженнях та щорічно мають спільні публікації з науковими керівниками. у періодичних виданнях, індексованих науково метричними базами Scopus та WoS, в тому числі першого та другого кuartилів, до прикладу аспірантка К. Мальцева опублікувала статтю в журналі, який входить до Q1 в базах Scopus та WoS (10.1007/s11157-021-09571-3) <https://aspirant.mdpu.org.ua> та <http://hb.mdpu.org.ua/informatsiya-pro-aspirantiv-2/>

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Академічна доброчесність у науковій діяльності наукових керівників та здобувачів в МДПУ забезпечується низкою нормативних документів, зокрема: Положенням про академічну доброчесність у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://mdpu.org.ua/osvita/monitoring-yakosti-osvdiyalnosti>, Кодексом академічної доброчесності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького http://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti_2020.pdf, Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького <https://mdpu.org.ua/osvita/monitoring-yakosti-osvdiyalnosti>. В Університеті функціонує постійно діюча комісія з питань наукової етики та запобігання плагіату в освітній діяльності МДПУ (<https://mdpu.org.ua/postijna-komisiya-z-pitan-naukovoyi-etiki-ta-zapobigannya-plagiatu/normativnabaza-zabezpechennya-yakosti-vishhoi-osviti/>), що встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які працюють і навчаються в університеті, якими вони мають керуватися у своїй діяльності. В університеті проводять перевірку академічних текстів дисертаційних робіт, наукових публікацій, навчально-методичних видань та засобів навчання, навчальної літератури, наявність плагіату та неправомірних запозичень. До заходів виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності, належать перевірка наукових тез, статей, навчально-методичних посібників на плагіат перед їх публікацією, зниження рейтингового балу НПП, як наслідок, позбавлення фінансових винагород; позбавлення можливості керування науковою роботою здобувачів. У межах ОНП «Біологія» відсутні особи керівників, щодо яких встановлено факт порушення академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

ЗВО надає підтримку та допомогу здобувачам ОНП для здійснення навчання через дослідження, що виражається у можливості реалізації їх наукових інтересів, забезпеченні висококваліфікованим науковим керівництвом, сучасною матеріально-технічною базою, сприяє у фінансуванні наукових досліджень, можливістю участі здобувачів в проєктах академічної мобільності, можливістю публікувати результати своїх досліджень у вітчизняних та закордонних виданнях.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Відмічена не достатньо активна участь здобувачів ОНП у програмах академічної мобільності. З метою більш повної інтеграції у міжнародний науковий простір доцільним було б знайти шляхи залучення до реалізації освітньо-наукового процесу за ОНП представників провідних світових університетів за напрямом «Біологія»; розширити використання програм академічної мобільності здобувачами з пошуком форм кооперації з ЗВО України та країнами ЄС із залучення інвестицій.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Аналізуючи наведені сильні сторони та відповідно до проведеної оцінки підкритеріїв критерію 10, встановлено, що ОНП знаходиться на високому рівні, проте варто врахувати надані рекомендації з даного критерію, експертна група дійшла висновку, що ОНП за спеціальністю 091 «Біологія» третього освітньо-наукового рівня відповідає критерію 10 за рівнем В.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Матвієнко Наталія Миколаївна

Члени експертної групи

Котюк Людмила Анатоліївна

Волошин Олексій Григорович